

ไตรภูมิพิธานุภาพ
๑ ๑

มังคัลยเจ้าพระยาพิธานุภาพ (เข็ม ๑)

๑๒๙.๗๙๙๕๙๓

๑ ๑๓๑ คก

เครือญาติสกุลขุนนาค

ลำดับแต่พระยาอิศรานุภาพ (เอี่ยม ขุนนาค)

นายเศกิม ขุนนาค

จัดพิมพ์เป็นอนุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพคุณหญิง เกษร พิชัยญาติ

ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม พระนคร

วันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๗

๑๒๑.๗๑๑๕๑๓
๓๑๓๑๓๑

အမျိုး ၀၂၁

အမျိုး ၇၂၁.၅၅၅၅၅၅၅
၀.၅၅၅၅၅

အမျိုး ၅၅၅၅၅၅၅၅၅၅

หอสมุดแห่งชาติ
กรมศิลปากร
จังหวัดมณฑลฉะเชิงเทรา
ฉะเชิงเทรา

เครื่องหมายอิสลาม

ลำดับแต่พระยาอิสลาม (เอียม บุนนาค)

นายเอียม บุนนาค

จัดพิมพ์เป็นอนุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพคุณหญิง เกษร พิชัยญาติ

ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม พระนคร

วันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๗

คำปรารภ

ในงานพระราชทานเพลิงศพคุณแม่ (คุณหญิง เกษร พิชัยญาติ) ณ วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๔๕๗ บรรดาญาติพี่น้องได้หารือตกลงกันให้จัดพิมพ์หนังสือ เครือญาติ สกุลขุนนาค ลำดับแต่สายพระยาอิสริยานุภาพ (เอี่ยม ขุนนาค) เพราะเป็นสายที่คุณพ่อ และคุณแม่สืบสกุลมา อยากจะจัดพิมพ์ให้ครบถ้วนทุกสายในสกุลขุนนาค แต่ไม่อาจจัดทำได้ เพราะมีเวลาจำกัด เพียงเท่าที่นำมาพิมพ์นี้กว่าจะสำเร็จสมประสงค์ได้ คุณพ่อ เกื้อน ขุนนาคผู้รวบรวมเรียบเรียง ต้องใช้เวลาหลายวัน ต้องใช้หนังสือหลายเล่ม ประกอบและใช้ข้าพเจ้าไปสอบถามท่านผู้หลักผู้ใหญ่หลายท่านงานนี้จึงสำเร็จขึ้นได้ หวังว่าจักได้รัยอภัยในความบกพร่อง ซึ่งอาจมีขึ้นได้ในเวลาจำกัดนี้

อนึ่ง ในการจัดทำประวัติสังเขปคุณแม่ ในส่วนที่อุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนา ได้อาศัยท่านเจ้าคุณพระรัตนเมธี วัคมหาธาตุ ช่วยบันทึกให้ การจัดทำประวัติเครือญาติ สกุลขุนนาค ได้อาศัยคุณพ่อ เกื้อน ขุนนาค ช่วยรวบรวมเรียบเรียงให้ หนังสือเล่มนี้จึงสำเร็จด้วยดี ในนามคณะเจ้าภาพชอณโมทนาขอขอบคุณอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้

หนังสือนี้ข้าพเจ้าขออนุญาตจากบรรดาพี่น้องจัดพิมพ์โดยทุนส่วนตัว ทั้งนี้เพื่อบูชาพระคุณของคุณแม่ที่มิต้องข้าพเจ้าเป็นเอนกประการ ขอผลแห่งกตัญญูกตเวทิตาธรรมนี้จงสำเร็จเป็นวิปากสมัคอันอวยผลให้คุณแม่มีความสุขเกษมสันต์ในสุคติภพนั้นๆ ทุกประการ.

เฟดิม ขุนนาค

บ้านผกาพันธ์ ซอยเกษม

๑๖ สิงหาคม ๒๔๕๗

ชาติะ ปีมะโรง วันที่ ๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๒๔

มรณะ ปีมะเมีย วันที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๓

ประวัติสังเขป

คุณหญิงพิชัยญาติ เกษร บุณนาค

คุณหญิงพิชัยญาติ เกษร บุณนาค เป็นธิดาพระพรหมภิกษาล (บุญเรือง บุณนาค) ผู้เป็นบุตรคนที่ ๑ ของพระยาอิศรานุภาพ (เอี่ยม บุณนาค) และคุณภักดิ์ บุณนาค เป็นมารดา เกิดเมื่อ บัณฑิตโรง วันจันทร์ที่ ๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๒๔ ได้สมรสกับเจ้าพระยาพิชัยญาติ (กัน บุณนาค) บุตรพระยาไพฑูริย์สมบัติ (เกษร บุณนาค) ผู้เป็นบุตรคนที่ ๖ ของพระยาอิศรานุภาพ (เอี่ยม บุณนาค) และคุณหญิงสวนเป็นมารดา

คุณหญิงพิชัยญาติได้รับพระราชทานยศเป็นคุณหญิง และได้รับพระราชทานตราทศกัณฐ์จอมเกล้า ท่านได้ถึงแก่อนิจกรรมเมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ คำนวณชนมายุ ๓๓ ปี เมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่นั้น ได้ประกอบการกุศลส่วนที่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชนไว้มาก เหลือที่จะนำมาจารึกไว้ในหนังสือครบถ้วน แต่เฉพาะส่วนที่ท่านอุปถัมภ์บำรุงวัดมหาธาตุคอนปลายแห่งชีวิตนั้น เจ้าหน้าทได้บันทึกเป็นสังเขปดังต่อไปนี้

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๕ สมัยท่านเจ้าคุณพระพิมลธรรม จานที่ตตเถระ เป็นเจ้าอาวาส คุณหญิงพิชัยญาติ ได้เริ่มเข้าเป็นอุบาสิกาประจำวัดมหาธาตุ โดยเข้ารักษาศีลฟังธรรม และอุปถัมภ์บำรุงด้วยไทยธรรมเป็นประจำจนตลอดชนมายุของท่าน ถึงวันธรรมสวนะ หรือวันทวักม้งานพิเศษท่านต้องไปเป็นประจำคอยถวายอุปถัมภ์ไม่มีขาด เมื่อวันทวักม้งานเกี่ยวกับการก่อสร้างหรือการปฏิสังขรณ์พระอารามก็ดี จัดตั้งมูลนิธิบำรุงกิจการต่าง ๆ ของวัดก็ดี ท่านได้เป็นกำลังบริจาคทรัพย์สมทบทุนในส่วนนั้น ๆ มากมายน้อยอย่างตามสมควรแก่ประเภทของงาน ก็มีรายการสังเขปต่อไปนี้

๑. พ.ศ. ๒๔๔๕ บริจาคทรัพย์บำรุงบุญนิธิพระภิกษุสามเณรผู้อาพาธ จำนวน ๓๕๐ บาท

๒. พ.ศ. ๒๔๕๐ ถวายช้อนช้อนนิเกลอย่างดี ให้เป็นส่วนสาธารณะประจำวัด จำนวน ๗๕ คู่

๓. พ.ศ. ๒๔๕๑ ถวายเครื่องแก้วเจียรนัยอย่างคึกขนาดใหญ่ไว้ประจำโต๊ะบูชาหน้าพระประธานในพระอุโบสถ ๑ ชุด ๑๔ ชิ้น

๔. พ.ศ. ๒๔๕๑ บริจาคทรัพย์บำรุงมหาวิทยาลัยสงฆ์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน ๑,๒๐๐ บาท

๕. พ.ศ. ๒๔๕๑ เป็นเจ้าภาพอุปสมบทสามเณรเป็นพระภิกษุ ๑ รูป แล้วถวายค่าภัตตาหารประจำเดือน ๆ ละ ๖๐ บาท (พระมหามงคล ป.ธ. ๖)

๖. พ.ศ. ๒๔๕๒ ถวายเครื่องแก้วเจียรนัยสีแดง ๑ ชุด ๑๐ ชิ้น พร้อมถ้วยโต๊ะบูชาหมู ๕ หนึ่งหมู

๗. พ.ศ. ๒๔๕๒ เป็นเจ้าภาพอุปสมบทสามเณรเป็นพระภิกษุ ๒ รูป แล้วถวายค่าภัตตาหารประจำเดือน รูปละ ๕๐ บาท (พระมหาประคอง ป.ธ. ๔ พระมหาประพันธ์ ป.ธ. ๔)

๘. พ.ศ. ๒๔๕๓ สร้างเครื่องขยายเสียง ถวายสำหรับใช้ประจำในพระอุโบสถ ๑ เครื่อง ราคา ๕,๒๐๐ บาท

๙. พ.ศ. ๒๔๕๓ ถวายแจกันลายครามใหญ่ไว้ในพระอุโบสถ ๑ ใบ

๑๐. พ.ศ. ๒๔๕๓ ถวายช้อนช่อม ให้เป็นส่วนสาธารณะประจำวัดอีก จำนวน ๒๐๐ คู่

๑๑. พ.ศ. ๒๔๕๓ ถวายอาหารพิเศษบาทพระภิกษุสามเณรวัดมหาธาตุ ทั้งวัด ประมาณ ๓๐๐ รูปเศษ เนื่องในวันเกิดของท่านด้วยอาหารเงิน

๑๒. พ.ศ. ๒๔๕๓ บริจาคทรัพย์จัดตั้งโรงครัวกุฏิปริยัติธรรม ในคราวที่เริ่มจัดตั้งครั้งแรก จำนวน ๕๐๐ บาท ต่อจากนั้นก็ได้อุทิศถวายเป็นประจำเดือนละ ๑๐๐ บาท จนตลอดชนมายุ

๑๓. พ.ศ. ๒๔๕๓ เป็นเจ้าภาพอุปสมบทสามเณรเป็นพระภิกษุ ๑ รูป แล้วถวายค่าภัตตาหารประจำเดือน ๆ ละ ๕๐ บาท (พระมหาบำเพ็ญ ป.ธ. ๕)

๑๔. พ.ศ. ๒๔๕๔ เป็นเจ้าภาพบรรพชาเด็กเป็นสามเณร ๒ รูป แล้วถวายค่าภัตตาหารประจำเดือน ๆ ละ ๑๕ บาท (ส.ณ. สุเทพ ป.ธ. ๓ ส.ณ. สมคิด น.ธ. โท)

๑๕. พ.ศ. ๒๔๕๔ ถวายพรมห้องขนาดใหญ่ไว้ใช้ประจำในพระอุโบสถ ๒ ชั้น
ราคาประมาณหนึ่งหมื่นบาท
๑๖. พ.ศ. ๒๔๕๔ สร้างห้องกรรมฐานถวาย ภายในระเียบงพระอุโบสถ ๑
ห้อง ราคา ๒,๐๐๐ บาท
๑๗. พ.ศ. ๒๔๕๕ บริจาคทรัพย์ร่วมกับขุตริคาเป็นค่าสร้าง หงษ์ทึคโคมไฟฟ้า
ประจำเสาพระอุโบสถ จำนวน ๑๐ ทิว เป็นเงิน ๒,๐๐๐ บาท
๑๘. พ.ศ. ๒๔๕๕ สร้างเรือนกรรมฐานถวายไว้สำหรับปฏิบัติธรรม ๑ หลัง
ราคา ๒๘,๐๐๐ บาทเศษ
๑๙. พ.ศ. ๒๔๕๕ สร้างบ่อน้ำถวาย สำหรับใช้ประจำเรือนกรรมฐาน ๑ บ่อ
พร้อมด้วยสูบน้ำ ๑ เครื่อง ราคาประมาณ ๒,๐๐๐ บาท
๒๐. พ.ศ. ๒๔๕๕ บริจาคทรัพย์ร่วมกับบริษัทไฟบูลย์สมัคคี สมทบทุนสร้างวัจ-
กุกุ สำหรับผู้ปฏิบัติธรรม จำนวนเงิน ๑,๖๐๐ บาท
๒๑. พ.ศ. ๒๔๕๕ บริจาคทรัพย์ร่วมกับขุตริคาซื้อที่ดินถวายเป็นสมัคคีโรงครัว
ครูปฏิบัติธรรม จำนวน ๑๐ ไร่ เป็นเงิน ๕,๕๐๐ บาท
๒๒. พ.ศ. ๒๔๕๖ เป็นเจ้าภาพอุปสมบทสามเณรเป็นพระภิกษุ ๑ รูป แล้วถวาย
ค่าภัตตาหารประจำเดือน ๆ ละ ๕๐ บาท พระโสณิน โสปลาโก น.ธ. เอก
๒๓. พ.ศ. ๒๔๕๖ ช่วยทุนการศึกษาพระภิกษุสามเณรที่ไปศึกษาปฏิบัติธรรม
ณประเทศพม่า ประเทศอินเดียน และประเทศลังกา จำนวน ๒,๑๐๐ บาท และได้บริจาค
ทรัพย์ส่งไปบำรุงพระภิกษุ ๑ รูป สามเณรรูป ๑ รูป ซึ่งยังศึกษาอยู่ที่ประเทศพม่าเป็น
ประจำตามกำลังศรัทธาของท่านเสมอ ครัวพระภิกษุกับสามเณรทั้ง ๒ รูปนั้น ท่านเป็น
เจ้าภาพอุปสมบทและบรรพชา คือ พระมหาบำเพ็ญ ป.ธ. ๕ สามเณรเทพ ป.ธ. ๓
๒๔. พ.ศ. ๒๔๕๗ บริจาคทรัพย์เป็นค่าปฏิสังขรณ์กุฏิพระรัตนเมธี วัคฆมาธาตุ
คณเระ ๑ จำนวน ๒,๐๐๐ บาท

๒๕. พ.ศ. ๒๔๕๗ บริจาคค่าภัตตาหารสำหรับ พระภิกษุ สามเณรผู้ บำเพ็ญเข้า
 วิปัสสนากรรมฐานตลอดปี เกือบละ ๑๐๐ บาท เป็นเงิน ๑,๒๐๐ บาท

๒๖. พ.ศ. ๒๔๕๗ ถวายตู้เขียนสำหรับให้ใช้ประจำโรง ครุฑครูปริยัติธรรม ๑ ตู้
 ราคา ๔,๗๐๐ บาท

นอกจากที่ระบุมานี้แล้ว ยังมีส่วนพิเศษอีกเช่น คราวใดทางวัดมีงานพิเศษ เช่น
 งานเทศน์มหาชาติท่านก็รับเป็นเจ้าของภัตตาหารทุกครั้งคราวถวายผ้าอาบน้ำฝน ถ้ามีผู้บริจาค
 ไม่ครบจำนวนพระภิกษุสามเณร ท่านก็รับบริจาคให้จนครบ ตั้งนี้เป็นต้น ๆ

ถ่ายเมื่อคราวทำบุญอายุครบ ๖๐ ปี ของ ท่านเจ้าพระยาพิชัยญาติ พ.ศ. ๒๔๗๕

ความนำ

ในงานพระราชทานเพลิงศพคุณหญิงพิชัยญาติ (เกษร ขุนนาค) ผู้มีศักดิ์เป็น
ทั้งอาและย่าของข้าพเจ้า ท่านผู้เป็นเจ้าภาพได้ปรึกษาว่าจะพิมพ์หนังสือแจกสักเรื่องหนึ่ง
ข้าพเจ้าเห็นว่า ผู้ที่มาในงานนี้ ส่วนมากเป็นผู้ที่อยู่ในเครือญาติเดียวกัน ถ้าได้หนังสือ
ที่แสดงความเป็นเครือญาติ ก็จะเย็นประโยชน์อยู่ไม่ใช่ช้อย แต่จะทำให้ละเอียดย
บริบูรณ์ก็จะเสียเวลานั้นความมากมาย ข้าพเจ้าจึงเสนอว่า ถ้าจะจำกัดให้อยู่ในหมู่เครือ
ญาติที่ใกล้ชิดก็น่าจะเพียงพอ เหารายละเอียดเฉพาะผู้สืบสกุลจากเจ้าคุณอิศรานภาพ
(เอี่ยม) ผู้เป็นชวค ส่วนผู้สืบสกุลจากท่านอื่น ๆ ที่อยู่ในฐานะหลานของท่านเจ้าพระยา
อรรคมหาเสนา (ขุนนาค) อย่างเดียวกับท่านเจ้าคุณอิศรานภาพ (เอี่ยม) ไม่ชอกกล่าว
ถึง ท่านเจ้าภาพก็เห็นด้วย

หนังสือที่เกี่ยวข้องกับ สกุลขุนนาค ได้พิมพ์ แจกในงาน พระราชทานเพลิงศพ ก็มี
ในงานทำบุญชาก็มี ท่านเจ้าคุณผู้ และท่านเจ้าคุณลุงของข้าพเจ้า คือพระยาไพฑูริย
สมบัติ (เทศ ขุนนาค) และเจ้าพระยาพิชัยญาติ (กัน ขุนนาค) ก็ได้พิมพ์อุทิศถวาย
สนองพระคุณสมเด็จพระปิยบุณยา สุธมมาลมารศรี พระอัครราชเทวี ให้ชื่อว่า "อธิบาย
ราชินิกุลบางช้าง" ซึ่งสมเด็จพระยาคำรงราชานุภาพ ขณะดำรงตำแหน่งนายก
ราชบัณฑิตสภา ได้ทรงชำระสะสางให้พิศดารกว่าฉบับก่อน ๆ ข้าพเจ้าได้รวบรวม
ข้อความจากหนังสือเหล่านั้น และจากสมุดข่อยของคุณเทอด ขุนนาค สมุดฝรั่งที่คัดลอก
กันต่อมาซึ่งคุณหญิงอรสมพลาภิบาล (อายุยืน ขุนนาค) ได้กรุณาให้แก่ข้าพเจ้าเป็น
หลักฐานในการเขียนหนังสือฉบับนี้ ตัวอักษร สดกการันต์ในสมุดข่อย สมุดฝรั่ง และ
สมุดพิมพ์ไม่เหมือนกัน ข้าพเจ้าได้ดำเนินการตามสมุดพิมพ์เพราะได้ผ่านราชบัณฑิตสภา
มาแล้ว ในหนังสือพิมพ์เป็นบรรณาการในงานพระราชทานเพลิงศพคุณหญิงราชสมบัติ
ได้พิมพ์ขอท่านผู้เป็นปฐมแห่งสกุลขุนนาคว่า "พระยามหาเสนา" ที่จริงเป็น "เจ้าพระยา
อรรคมหาเสนา" ตักคำว่า "อรรค" ไป ในหนังสืออื่น และในพระราชหัตถ์ เลขา
พระราชทานนามสกุลก็ใช้ว่า "เจ้าพระยาอรรคมหาเสนา" ครั้นนั้นคงสอขทานพลาภิบาลไป
จึงขอทักเพื่อท่านผู้หนังสือฉบับนี้ จะได้สอขให้ถูกต้อง เรื่องเกี่ยวกับ สกุลขุนนาคนี้มี

หนังสือหลายเล่มที่กล่าวถึง จะเรียกว่าเป็น "เกตุ" ของสกุลนี้ก็ได้ ข้าพเจ้าได้รวบรวมมาเท่าที่หาพบเห็นพิมพ์ไว้ด้วย เพื่อท่านผู้อ่านจะได้รู้ถึงความเก่าๆ ย่าง ขอแยกเป็น ๑ เรื่องราชินิกุล ๒ เรื่องแยกสกุล

๑. ราชินิกุล

สมเด็จพระบรมราชาที่ ๑ ทรงพระราชทานภาพไว้หนังสือ "อธิบายราชินิกุลข้างข้าง" ว่า "พระญาติของสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินีเป็นราชินิกุลก่อนสกุลอื่นในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เพราะสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินีเป็นสมเด็จพระบรมราชชนนี เป็นสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวงพระองค์แรก พอสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเสด็จเถลิงถวัลย์ราชสมบัติ พระญาติของสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินีเป็นราชินิกุลแก่นั้นมา หรือถ้าโดยการนิยม ราชินิกุลสมัยกรุงรัตนโกสินทร์นั้นมาเมื่อ พ.ศ. ๒๓๕๒ เป็นปฐม ที่เรียกกันว่า "ราชินิกุลข้างข้าง" เพราะพระญาติวงศ์ของสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี โดยมากตั้งนิवासสถาน อยู่สืบกันมา ในแขวง อำเภอข้างข้าง แขวงหัวคัสสมทรวงคราม แต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี แม้พระองค์สมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี ก็ทรงสมภพ แต่ได้ตั้งพระนิเวศสถานอยู่ ณ ข้างข้างมาแต่เดิม ทรงที่ทรงสร้างวัดอัมพวันเจติยาราม ตำบลอัมพวา อำเภอข้างข้าง ราชินิกุลหมายถึงพระญาติของ สมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน นับทางฝ่ายสมเด็จพระบรมราชชนนี และถือเอาการ ทดวาย ทั่วทำราชการ (คือไต่รับเขยหัวค) เป็นสำคัญ สกุลขุนนาคเกี่ยวเป็นราชินิกุลเฉพาะผู้สืบสายจากเจ้าคุณนวลซึ่งเป็นน้องของสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี เจ้าคุณนวลซึ่งเรียกกันว่าเจ้าคุณโตได้เจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (ขุนนาค) (เดิมเขียนว่า "อัครมหาเสนา แต่สมเด็จพระมงกุฎฯ ท่านเขียนว่า "อรรคมหาเสนา" จึงเขียนตามท่าน) ขุนนาคสายนี้จึงเป็นราชินิกุล

สมเด็จพระบรมราชาที่ ๑ ทรงพระราชทานภาพกล่าวว่า สมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงยกย่องราชินิกุลเจ้าคุณนวลยิ่งกว่าราชินิกุลข้างข้างวงศ์อื่น เพราะเหตุที่เจ้าคุณนวลได้อธิบายพระองค์มาแต่ยังทรงพระเยาว์ บุตรีค้ำเจ้าคุณนวลจึงมียศเป็นเจ้าคุณพระ-ราชพันธุ์ ชั้นที่ ๒

สมเด็จพระอมรินทรฯ ทรงพระนามเดิมว่า “นาก” พระชนกท่านชื่อ “ทอง”
ถึงพิราลัยแต่ในสมัยเมื่อครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี พระชนนีทรงพระนามเดิม
ว่า “สน” ภายหลังทรงผนวชเป็นรูปชี่ มีพระชนม์มาจนในรัชชกาลที่ ๑ กรุงรัตน
โกสินทร์ทรงสถาปนาถวายพระนามในสมัยรัชชกาลที่ ๔ ว่า สมเด็จพระรูปศิริโสภาคย์
มหานาคนารี

พระโอรสธิดาของสมเด็จพระรูปฯ มี ๑๐ องค์ด้วยกัน คือ

ที่ ๑ เจ้าคุณหญิงแวน ไม่มีบุตร

ที่ ๒ เจ้าคุณหญิงทองอยู่ ไต่ท่านตาเจ้าขุนทองเป็นสามี มีบุตรสองคน แต่
บุตรไม่มีผู้สืบสกุล

ที่ ๓ เจ้าคุณชายชูโต มีธิดาชื่อคุณหญิงม่วง คุณหญิงม่วงเป็นภรรยา
พระยาสมขัตติบาล (เสอ) วงษ์อิน บุตรหลานใช้นามสกุลว่า “ชูโต” แต่
บุตรคุณหญิงม่วง ทชอสวัสดิชงต่อมาเป็นพระยาสุรเสนา ใช้นามสกุลใหม่ว่า
“สวัสดิชชูโต” บุตรของเจ้าคุณสุรเสนาทชอ “แสง” และต่อมาเป็น
พระยาสุรศักดิ์มนตรี ใช้นามสกุลใหม่ว่า “แสงชูโต”

ที่ ๔ สมเด็จพระอมรินทรราชบรมราชินี มีพระราชบุตรและธิดารวม ๕ พระองค์
ท่านเจ้าพระยาทิพากรวงษ์ เรียกว่า “วงษ์ยากยราช”

ที่ ๕ เจ้าคุณชาย แถง ห้ามมีบุตรไม่

ที่ ๖ เจ้าคุณหญิงชีโพ มีบุตรชื่อหงไปอยู่พม่า

ที่ ๗ เจ้าคุณชายพู ห้ามมีบุตรไม่

ที่ ๘ เจ้าคุณหญิงเสม ห้ามมีบุตรไม่

ที่ ๙ เจ้าคุณหญิงนวล เป็นภรรยาของเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (ขุนนาค)

บุตรหลานจะไต่กล่าวต่อไป

ที่ ๑๐ เจ้าคุณหญิงแก้ว คนทั้งหลายเรียกว่า “เจ้าคุณบางช้าง” บุตรหลาน
ใช้นามสกุล “ณ บางช้าง”

๒. แยกสกุล

ท่านเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (ขุนนาค) มิได้มีท่านเจ้าคุณหญิงนวลเป็นภรรยา
แต่ผู้เดียว ท่านมีภรรยาอื่นซึ่งมีบุตรด้วยหลายคน เมื่อตอนประกาศพระราชบัญญัติ
นามสกุล ท่านผู้ใหญ่ซึ่งสืบสกุลมาจากท่านเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (ขุนนาค) หลาย
ท่านได้กราบบังคมทูลฯ ขอพระราชทานนามสกุล ตอนนั้นปรากฏว่ามีการกักกันจากผู้
สืบสกุลจากท่านเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (ขุนนาค) สายเจ้าคุณหญิงนวลซึ่งได้รับการ
ยกย่องว่าเป็นราชินิกุล แต่การกักกันนั้นจะมีมาแต่ในครั้งใด ข้าพเจ้าก็แน่ใจไม่ได้ ได้
ความจากหนังสือซึ่งพิมพ์ เป็นบรรณาการในงาน พระราชทานเพลิงศพคุณหญิง (เยื่อน)
ราชสมภพว่า ท่านเจ้าพระยาราชศุภมิตร แต่ครั้งยังเป็นพระยาราชวิธานเสนาบดี ได้
ตามทมิพระราชกระแสรับสั่งแก่ท่านว่า “เจ้าพระยาภาสขอนามสกุลผู้ ที่สืบสายจากเจ้า
พระยาอรรคมหาเสนาและเจ้าคุณหญิงนวลว่า “ขุนนาค นวล” ส่วนผู้ที่สืบสายจากเจ้า
พระยาอรรคมหาเสนาฝ่ายเดียวว่า “ขุนนาค” นี้เจ้าพระยาภาสจึงเกี่ยวพวกลูกเมียชั้นน้อย
ก็เคยเป็นลูกเมียชั้นน้อย เจ้าพระยาภาสลงไป “แล้วรับสั่งตามว่า” ลูกเมียชั้นน้อยเจ้าพระยา
อรรคมหาเสนามักคน ท่านเจ้าพระยาศุภมิตรกราบบังคมทูลฯ ว่า มีมากด้วยกัน คงมีผู้
สืบสายอยู่ในเวลานั้นแต่ ๓ หลวงแก้วอาทิตย์ (จาก) พระยาศรีอรรคราช (เมือง) พระยา
บางลมุง (พ้อม) จึงมีพระราชดำรัสว่า “ถ้าแยกออกเป็นสายๆ ไต่ก็จะดี คือ กิส -
ขุนนาค ทิศ-ขุนนาค จาก-ขุนนาค เมือง-ขุนนาค และพ้อม-ขุนนาค อย่างนี้รู้
ได้ว่าสายกิสกับสายทิศเป็นสายลูกเมียหลวงและเป็นราชินิกุล นอกนั้นแยกสายพวกลูก
เมียชั้นน้อย แต่เจ้าพระยาภาสคงไม่พอใจ เพราะต้องการให้มี “นวล” อยู่ด้วย ในที่สุด
ทรงพระราชดำรัสหาทางขอร้องให้มีท่านที่เป็นราชินิกุลเกิดความรังเกียจ ที่จกตองมาใช้
นามสกุลอย่างเดียวกันเหมือนกันหมด จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน
นามสกุลจำแนกออกเป็น ๔ ว่า ขุนนาค, ศุภมิตร, จากกรัตน์, และบูรานนท์ แจ้งอยู่
ตามพระราชหัตถเลขาที่คัดสำเนาพิมพ์ไว้ในหนังสืออื่นแล้ว

(สำเนา)

พระบรมนามาภิไธย

วันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๔๔๖

ถึงพระยาราชวัลลภานุสิษฐ์ (อ็อค)

เรื่องนามสกุลของพระยาราชา ฉันได้ใคร่ครองดูเห็นเป็นปัญหาอยู่ข้าง ถ้าจะว่า
ไปตามจริง พระราชกนิษฐาสืบสกุลจากเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (ขุนนาค) เพราะ
ฉันนั้นถ้าแม่จะใช้ชื่อว่า "ขุนนาค" เป็นนามสกุลก็ควรอยู่ แต่ยังมีพวกลูกหลาน เจ้า
พระยาอรรคมหาเสนา (ขุนนาค) ซึ่งเกิดแต่เจ้าคุณนวลนั้น คุณเขาหลง ๆ สกุลของเขา
อยู่ คุณเขาปรารถนาอยู่ที่จะให้มีแสงสว่างซึ่งเขาเป็นลูกเมียหลวง และ เป็นราชินิกุล เจ้า
พระยาภาสกรวงศ์จึงได้ออกความเห็นว่าคุณควรให้ใช้นามสกุลว่า "ขุนนาค - นวล"
ส่วนผู้ที่สืบสกุลจากเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (ขุนนาค) นอกจากทางเจ้าคุณนวลนั้น
เจ้าพระยาภาสกรวงศ์จะให้ใช้นามสกุลว่า "ขุนนาค" เฉย ๆ แต่ส่วนฉันเองเห็นว่า เจ้าคุณ
นวลเป็นข้างฝ่ายผู้หญิง ไม่ควรจะเอานามท่านเข้าไปปนเป็นนามสกุล เพราะตามเกณฑ์
ก็ว่าผู้ชายเป็นผู้ตั้งสกุล เพราะฉะนั้นฉันจึงจะแนะนำเจ้าพระยาภาสกรวงศ์ว่า นามสกุลควร
ใช้แต่ "ขุนนาค" เท่านั้น แต่ที่แนะนำเช่นนั้นข้างที่เจ้าพระยาภาสกรวงศ์และวงษ์ญาติข้าง
คนก็จะไม่พอใจนัก เพราะถ้าจะใช้ชื่อขุนนาค เฉย ๆ นั้นแล้ว บรรดาผู้ที่สืบสกุลจาก
ท่านเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (ขุนนาค) ก็จะได้ใช้นามอย่างเดียวกันไปหมด ไม่มี
อะไรจะแสดงให้เห็นได้เลยว่าใครเป็นลูกเป็นหลานทางสายเจ้าคุณนวล ซึ่งพวกลูกหลาน
เจ้าคุณนวลไม่ต้องการเลย ต้องการให้มีอะไรแสดงว่าพวกเขาดีกว่าคนอื่น ๆ

เมื่อเป็นอยู่เช่นนั้น ฉันจึงเห็นว่าถ้าพระยาราชวัลลภานุสิษฐ์จะใช้ "ขุนนาค"
เป็นนามสกุลก็คงถูกพวก "นวล" วิจารณ์ว่าก๊าก ฉันเห็นว่าพระยาราชาควรใช้นามสกุล
เสียใหม่อย่าให้ต้องมีปัญหาให้รำคาญใจจะดีกว่า

เพราะฉะนั้นฉันขอให้นามสกุลพระราชวัลภาณสิทธิ์ว่า “ศุภมิตร” (เขียนตัว
โรมันว่า Subhamitra) เพราะพระยาราชเป็นมิตรที่ฉันรักใคร่คน ๑ โดยแท้ ขอให้
สกุลศุภมิตรเจริญรุ่งเรือง และมันคงอยู่ในกรุงสยามชั่วนิรันดร์

พระปรมาภิไธย รัชกาลที่ ๖

(สำเนา)

วันที่ ๒๐ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๕๖

ถึงเจ้าพระยาภาสกรวงษ์

เรื่องนามสกุลของเจ้าพระยาภาสกรวงษ์นั้น ฉันได้ไตร่ตรองकुตลอดแล้ว ฉันเห็นว่า ควรใช้นามใดซึ่งจะใช้กันไ้มาก ๆ ทั่วกันในหมู่คณาญาติ ส่วนบรรพบุรุษผู้ที่มีชื่อเสียงสำคัญเป็นเกียรติยศในวงศ์สกุลอย่างยิ่ง และเป็นต้นยึดข้อแห่งฝ่ายพระบรมราชวงศ์ด้วยก็คือ ท่านเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (ขุนนาค) สมควรที่จะให้นามแห่งท่านผู้นั้นอยู่ติดแผ่นดินสืบไป จะได้เป็นเครื่องเตือนใจให้บรรดาผู้ที่เป็นลูกหลาน และสกุลพยายามประพฤติชอบเพื่อรักษาสกุลไว้มิให้ตกต่ำ

ฉันจึงให้นามสกุลว่า ขุนนาค เขียนตัวอักษรโรมันว่า (Bunnag) บรรดาผู้ที่ย้ายนามสกุลโดยตรง จากเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (ขุนนาค) ให้ใช้นามสกุลนี้ไ้ม่ทั้งสิ้น เว้นเสียแต่ผู้ที่มีความปรารถนาจะตั้งนามสกุลขึ้นใหม่ จึงใช้สกุลอย่างอื่น โดยได้รับพระราชทานตั้งให้ใหม่อย่างเช่น พระยาราชวัลภาณุสิขงู ซึ่งฉันได้ให้นามสกุลใหม่ว่า ศุภมิตร คงนี้เป็นต้น ส่วนลูกพี่หญิงสกุลขุนนาคที่ไปไ้ม่สามเ้าในสกุลอื่นแล้ว ก็ต้องไปใช้นามสกุลของสามเ้าตามพระราชบัญญัติ จะเขานามสกุลขุนนาคไปไ้ม่ให้แก่อยุทธหลาน ต่อไปไ้ม่ไ้ม่ได้

ขอให้นามสกุลขุนนาคไ้ม่มีความเจริญรุ่งเรือง และ มั่นคงอยู่ในกรุงสยามนี้ ชั่วกัถยาวสาน.

พระปรมาภิไธย วชิราวุธ ป.ร.

(สำเนา)

(พระปรมาภิไธย) วชิราวุธ ป.ร.

ขอให้นามสกุลของเจ้าหมื่น เสมอใจราช (เจ๊ก) ตามที่ขอมานั้นว่า จาติกรัตน์
(เขียนเป็นอักษรโรมันว่า Chatikaratna) อันเป็นมงคลนาม

ขอให้สกุล จาติกรัตน์ มีความเจริญรุ่งเรืองมั่นคงอยู่ในกรุงสยามชั่วกัลปาวสาน

พระที่นั่งอมพรสถาน

วันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๖

(สำเนา)

(พระปรมาภิไธย) วชิราวุธ ป.ร.

ขอให้นามสกุลของพระยาราชนิมิต (เอิบ) ตามที่ขอมานี้ว่า บุรานนท์
(เขียนเป็นอักษรโรมันว่า Purananda) สำหรับบรรดาผู้สืบสกุลตรงลงมาจากพระยา
ศรีอรรคราชนารณคดี (เมือง) ผู้เป็นบุตรเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุญนาค)
อันเป็นมงคลนาม

ขอให้สกุลบุรานนท์มีความเจริญรุ่งเรืองมั่นคงอยู่ในกรุงสยาม ชั่วกัลป์าวสาน

พระที่นั่งอมพรสถาน

วันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๖

๑. ต้นสกุลของเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค)

ท่านเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ชำ) เมื่อครั้งเป็นเจ้าพระยาวังษ์มหาโกษาธิบดี ได้จัดเรื่องราวพงษาคารตามจดหมายเหตุที่มาแต่ก่อน และถามท่านผู้ใหญ่จำไว้ได้ จึง ร้อยกรองเอาไว้เพื่อประโยชน์จะให้ญาติพี่น้องบุตรหลานไปข้างน่าได้รู้จักกันไว้

เมื่อครั้งแผ่นดินพระเจ้าทรงธรรม^๑ แรกอมักกับมเหสมักสอิก ๒ คนพี่น้องพาพวก แหกชาติมะห่น^๒ เข้ามาค้าขายในกรุงมาก มเหสมักสอิกน้องชายกลับออกไป แต่แอกอ- มักพี่ชายอยู่ ณ กรุง พระเจ้าแผ่นดินกรุง (พระเจ้าทรงธรรม) จึงตั้งแอกอ มักให้เป็น พระยาแอกอ มัก พระยาแอกอ มักตั้งบ้านอยู่ท่ากาย แล้วทูลขอที่ท่ายคุให้พวกแขกตั้งบ้าน เรือนอยู่ สร้างกระคี่แล้วทำทสำหรับฝังศพด้วย

พระยาแอกอ มักมีบุตร ชายชื่อ ชน ๑ ชนม ๑ หญิงชื่อ ชี ๑ รวม ๓ คน บุตร ชายสองคนนั้นพระยาแอกอ มักถวายเป็นมหาดเล็ก แต่บุตรที่ชื่อชมน้อยถึงแก่กรรม ยิ่งแต่ บุตรที่ชื่อชน นานมาจึงไปรคตั้งให้เป็นพระยาบรรเทศภักดี ๆ กับพระยามหาอำมาตย์ที่ชื่อ มาเป็นพระยาภักดีโหมสุริยวงษ์ชอบพอรักใคร่กันมาก ครั้นเมื่อเจ้าพระยาภักดีโหม ฯ ได้ ราชสมบัติ ทรงพระนามว่าสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง ๆ จึงตั้งพระยาบรรเทศภักดี ให้ เป็นเจ้าพระยาอภัยราชา ที่สมุหนายกสำเร็จราชการ เวลานั้นพระยาแอกอ มักแก่ชราหา ได้ทำราชการไม่ ชณะช่วยได้เสด็จไปเยี่ยมม พระยาแอกอ มักจึงทูลฝากบุตรหญิงที่ชื่อ ชี ให้เข้าไปอยู่ในวัง เมื่อพระยาแอกอ มักถึงแก่อนิจกรรม อายุท่านได้ ๘๗ ปี สมเด็จพระ นารายณ์ได้เป็นพระเจ้าแผ่นดินต่อมา ครั้นนั้นน้องพระยาแอกอ มักที่ชื่อมเหสมักสอิก ซึ่งกลับออกไปนอกและมีบุตรชื่อ อากามหะมักได้เข้ามาในกรุง เจ้าพระยาอภัยราชาจึง ทูลขออนุญาตนางสาวชื่อ ชี ที่อยู่ในวังยกให้เป็นภรรยาอากามหะมัก สมเด็จพระนารายณ์ตั้งอากามหะมักเป็นที่พระศรีเนาวรัตน์ ๆ มาสร้างตักอยู่ที่บ้านแขกใหญ่ใกล้กับวัดอ่าแม่ เจ้า

๑. นัยว่าเข้ามาเมื่อจุลศักราช ๕๖๔ ปีขาล จัตวาศก

๒. นัยว่าเป็นชาวเมือง กุณี ชาวอาหรับในอาราเบีย

พระยาอภัยราชามีบุตรหญิง ชื่อไม่ปรากฏ ๑ คน ชายชื่อ หม่อมสมขุน คน ๑ รวม
 ๒ คน พระศรีเนาวรัตน์ ผัวท่านสี มีบุตรชื่อหม่อม ยี่ หม่อมแก้ว ๒ คน สมเด็จพระ
 นารายณ์ ทรงให้ หม่อม สมขุน บุตรเจ้า พระยา อภัย ราชานี้ เป็น พระยาอำ เรอภักดีตั้ง หม่อมยี่
 บุตรพระศรีเนาวรัตน์เป็นพระอนุรักษราชา ตั้งหม่อมแก้วเป็นที่หลวงศรียศ เมื่อเจ้าพระ
 ยาอภัยราชานี้สมุหระนายกลงแก่สญกรรมแล้ว พระยาอำเรอภักดีบุตรเจ้าพระยาอภัยราชา
 จึงได้เป็นเจ้าพระยาชำนาญที่สมุหระนายก (ก่อนเจ้าพระยาชำนาญที่เข็ญอยู่พระยาประสิทธิ์
 สุภการ พระยาสุเรน พวกนี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับหลวงจะเป็นที่สงสัยจึงได้เขียนไว้) พระยา
 อนุรักษราชา บุตรพระศรีเนาวรัตน์เป็นพระยาศรีไสหารณรงค์เจ้าเมืองทนาว ครั้นแผ่นดิน
 พระเพทราชา พระยาศรีไสหารณรงค์ไม่สมัครเป็นข้าจึงแข็งเมืองอยู่ เจ้าพระยาชำนาญ
 ถึงแก่สญกรรม แต่เมื่อครั้งสมเด็จพระนารายณ์ยังเสด็จอยู่ เจ้าพระยาชำนาญมีบุตรชาย
 สองคนชื่อ หม่อมใจ ๑ หม่อมจิตร ๑ ครั้นแผ่นดินสมเด็จพระบรมโกศ หม่อมใจบุตรเจ้า
 พระยาชำนาญ ได้รับความแต่งตั้งให้เป็นพระยาเพชรพิไชยจางวางล้อมพระราชวังและได้
 ว่ากรมอาษาธิบดีด้วย แต่หม่อมจิตรช่วยถึงแก่กรรม พระยาศรีไสหารณรงค์มีบุตรชาย
 สองคนชื่อหม่อมสี หม่อมสน ตกอยู่กรุงสมเด็จพระบรมโกศชุลเลียงทรงตั้งให้หม่อมศรี
 เป็นพระยาอมเรนทร์จางวางอาษาจาม ตั้งหม่อมสนบุตรพระยาศรีไสหารณรงค์เป็นหลวง
 ศรียศครั้นพระยาศรีเนาวรัตน์ถึงแก่กรรม จึงตั้งหลวงศรียศแก้วเป็นพระยาจุลา พระยา
 เพชรพิไชยได้ทำนแล้งธิดาเจ้าพระยารัตนาธิเบศพวกไทยเป็นภรรยาไปตั้งบ้านเรือนอยู่ริม
 วัดสามพิหาร ภายหลังท่านได้เลื่อนเป็นเจ้าพระยาเพชรพิไชย ๆ กรายทูลขอตามเสด็จชน
 ไปนมัสการพระพุทธบาทด้วยรับสั่งว่าให้เป็นไทยจึงจะให้ตามเสด็จไป เจ้าพระยาเพชร
 พิไชยยอมเป็นไทยตามรับสั่งคือเปลี่ยนจากอิสลามมาเป็นพุทธ เจ้าพระยาเพชรพิไชยมี
 บุตรหญิงชื่อแก้ว บุตรชายชื่อหม่อมเช่นคนหนึ่ง น้องหม่อมเช่นคนหนึ่งชื่อไร ไม่มี
 จกหมายแต่สืบได้ความว่าชื่อเช่น บุตรหญิงที่ชื่อหม่อมแก้วเป็นภรรยาเจ้าพระยาโกลาโหม
 คลองเกลย เจ้าพระยาโกลาโหมคลองเกลย จะชื่อไรไม่รู้จักแต่เป็นวงศ์เดียวกัน เจ้า
 พระยาโกลาโหมคลองเกลย ได้หม่อมแก้วบุตรเจ้าพระยาเพชรพิไชย มีบุตรหญิงชื่อ
 แก้วคนหนึ่ง บุตรชายมารกาอนชื่อหม่อมยคนหนึ่ง ชื่อหม่อมคัมคนหนึ่ง ทั้ง ๓ คนนี้ต่าง

มารากัน หม่อมมเสนบุตรเจ้าพระยาเพชรพิไชย เป็นพระยาวิจิตรวงศ์โตว่าชายาจาก
 กล้วย หม่อมมเสนบุตรเจ้าพระยาเพชรพิไชยขึ้นไปรัชการอยู่วังนำเป็นที่พระยาจำแสน ฯ
 มบุตรกล้วยภรรยาเดิมชื่อไกรเป็นหญิงชอ เขา แขน คี บุตรชายชอหม่อมมขนมา ภาย
 หลังได้ภรรยาพระราชประทานชอบุญศรี มบุตรชายชอหม่อมมขนนาค เมื่อครั้งแผ่นดิน
 พระที่นั่งสุริยามรินทร์หม่อมมขนมาได้เป็นหลวงมหาใจภักดี หม่อมมขนนาคเป็นนายฉลอง
 ในยনারถอยู่ในชนหลวงหกวัด พระยาจำแสนได้เป็นเจ้าพระยาตากใหม่ พระยาวิจิ
 ตรวงศ์เป็นพระยาตากให้ว่าชายาจากกองทะเลกล้วย พระยาตากวิจิตรวงศ์มีบุตรชายชอ
 หม่อมแก้วคนหนึ่ง หม่อมแก้วได้งานเสนบุตรหม่อมน้อยหลวงศรียศยาทองเป็นภรรยา
 มบุตรชอ หง นก ชอนกนนมผวชอเถอน มบุตรชายชอ นาม น้อย หม่อมมขนมากับภรรยา
 เดิมชื่อไกรมีบุตรชอ แซ เขียน หม่อมมขนนาคมีภรรยาเดิมชอลิม มบุตรหญิงชอทาน
 ครนเมื่อกรุงเสียแก่พม่า หม่อมมขนนาค หม่อมแก้ว พายตรภรรยาหนีออกไปอยู่อัมพวา
 แต่หม่อมมขนมากับภรรยาชอ เขา แขน คี บุตรชอ แซ เขียน พลัดกันไป ครนถึงแผ่นดิน
 พระเจ้าตากหม่อมมขนมาเข้ามาทำราชการเป็นที่พระพลเมืองเพชรบูรณ์ จึงได้ทราบว่าพ
 ลาวหม่อมมขนมากับชอ เขา แขน คี บุตรชอ แซ เขียน ตกไปเมืองพม่า แต่หม่อมแก้ว
 นั้นได้เข้าทำราชการในพระเจ้าตาก (กล้วยเหตุเค็มโตเที่ยวเล่น) กรายทูลขอร้องทรา
 ยจึงให้หาตัวมา ตั้งให้เป็นหลวงศรีเนาวรัตน์แต่หม่อมมขนนาคนั้นกลัวพระเจ้าตาก กล้วย
 เหตุเค็มโตเที่ยวเล่นกินหลับนอนมาด้วยกัน จนถึงผูกหางเขี้ยวไว้กับปากแล้วหนีไปเสียด
 กลัวความอาฆาตอันนั้นจึงไม่ได้เข้าทำราชการ เข้าสวามิภักดิ์อยู่ในพระบาทสมเด็จพระ
 พุทธยอดฟ้า ฯ เมื่อครั้งดำรงพระเกียรติยศเป็นหลวงยกกระบัตรเมืองราชบุรี เมื่อเสด็จเข้า
 มาปฏิบัติราชการในกรุงธนบุรี หม่อมมขนนาคก็ได้ตามเสด็จเข้ามาเป็นทนายรับใช้สอยอยู่
 ในจวนและได้ตามเสด็จไปในงานสงครามทุกครั้ง ก็ห้ามผู้ใดส่อเสียดฟ้องพระเจ้าตากไม่
 วันหนึ่งสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าฯ เสด็จเป็นเจ้าพระยาจักรี ไปคการวัดอรุณหม่อมมขนนาคตาม
 ไปกล้วย พอพระเจ้าตากเสด็จออกมาจะหลบหนีไปไหนไม่พ้น เห็นเรือโกธนคว่าอยู่ลำ
 หนึ่ง จึงหลบเข้าไปซ่อนอยู่จนเสด็จขึ้นจึงได้ออกมา และเมื่อพระเจ้าตากตั้งแผ่นดินชนที่
 เมืองธนบุรีแล้ว คุณลิมภรรยาเดิมหม่อมมขนนาคขึ้นไปชุกทรีพิทธานเการิมวัดสามพิหาร

ได้ทรัพย์แล้วลงกลบลงมาทางแม่น้ำอ้อมถึงปากคลองบางใหญ่ ผู้ร้ายเข้าคืบเรือแย่ง
เอาทรัพย์ไปคุณล้มไปถึงบ้านอ้อมพว้างแก่กรรม ลางคนก็ว่าผู้ร้ายฆ่าตายก็ขี้เรือ คุณ
หญิงของท่านเจ้าพระยาจักรีมีความสงสารหม่อมขุนนาค จึงยกคุณนวลน้องสาวให้เป็น
ภรรยาหม่อมขุนนาค ๆ กับคุณนวลมีบุตร ชะนะนาคชื่อ หญิงช่อ นุ่ม คุ่ม ค่าย ชายช่อ
กิด ทั้ง รวม ๕ คน เมื่อเจ้าพระยาจักรีได้ปราบดาภิเษกแล้ว ตั้งพระพลเมืองเหนือ
(ปลัด) บุตรเจ้าพระยาตากลาโหมคลองแกลยเป็นเจ้าพระยาอัครมหาเสนาที่สมุหพระกลาโหม
ตั้งหม่อมคุ่มบุตรเจ้าพระยาตากลาโหมคลองแกลยเป็นพระยาอสุรเสนา เขาเรียกกันว่าพระ
ยาอสุรเสนาแซนฉิ่ง ตั้งหม่อมแจ่มบุตรหญิงเจ้าพระยาตากลาโหมคลองแกลยเป็นท้าววรจัน
ตั้งหม่อมขุนนาคเป็นพระยาอุไทยธรรม ตั้งหม่อมแก้วเป็นหลวงศรีเนาวรัตนแล้วเป็นที่
พระยาจุลา ตั้งพระพลเมืองเพชรบูรณ์ (ขุนมา) เป็นพระยาตะเกิง ท้าววรจันถวายบุตร
หญิงช่อแมวคนหนึ่ง มีเจ้าหญิงทรงพระนาม สละสิริ พระยาอุไทยธรรมถวายบุตรหญิงช่อ
ตานีเข้ารับราชการฝ่ายใน ท่านเจ้าจอมมารคานามีพระองค์เจ้า ๒ พระองค์คือ พระ
องค์เจ้าจงกล หรือจงกลนี พระองค์เจ้าฉัตร หรือฉัตรฉัตร พระยาจุลาถวายบุตรหญิง
ช่อหงษ์ไม่มีบุตร พระยาตะเกิงถวายบุตรหญิงช่อทรัพย์คนหนึ่งไม่มีบุตร แต่ท่านน้อย
คนหนึ่งเมื่อกรุงเสียไปอยู่เมืองขอมกลบมาท่านน้อยคนนั้นว่าเป็นญาติสนิท บิดาของท่าน
นั้นร่วมชื่อกับเจ้าคุณชูทวด เจ้าคุณสมเด็จทั้งสองท่านนั้นชื่อกันมาก แต่เมื่อทำหนังสือ
นี้ท่านผู้ใหญ่ท่านลวงลี้ไปหมด จึงไม่ได้ความชัด ที่หลังพระยาอุไทยธรรมได้เลื่อน
ที่ขึ้นเจ้าพระยาอมราช เจ้าพระยาอรรคมหาเสนาฯ ก็ไปทัพเมืองทวายเสียทัพสูญไป จึง
โปรดให้เจ้าพระยาอมราช ขุนนาคเป็นเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา ที่สมุหพระกลาโหม
โปรดให้พระยาตะเกิง ขุนมาเป็นเจ้าพระยาอมราช หลวงนายสีทนน้อยเป็นทรงพล เป็น
ทูตออกไปเมืองญวนกลบเข้ามา โปรดให้เป็นพระยาศรีสุริภาหะ ภายหลังเจ้าพระยา
อรรคมหาเสนาขุนนาคลวงไปแล้ว ท่านถึงอสัญกรรมในรัชกาลที่ ๑ อายุ ๖๘ ปี โปรด
ให้เจ้าพระยาอมราชขุนมาเป็นเจ้าพระยาอรรคมหาเสนาสมุหพระกลาโหม

๒. ลำดับผู้สืบสกุลของเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุญนาค)

ถึงชั้นที่ ๓

ท่านเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุญนาค) เมื่อเป็น นายฉลอง ในยมนาารถอยู่ใน
ขุนหลวงหาวิศสัย กรมศรีอยุธยาได้ท่านลัมธิกา พระยาธิเบศย์ เป็นภรรยา มีธิดา ๒ คน
คนหนึ่งถึงแก่กรรมแต่ยังเด็ก คนที่ ๒ ชื่อท่านไค้ถวายตัวเข้ารับราชการในรัชกาล
ที่ ๑ เป็นเจ้าจอมมารดา เรียกกันว่า "เจ้าคุณวัง" ในสมัยกรุงธนบุรีและกรุงเทพฯ
ท่านมีบุตรธิดากับเจ้าคุณพระราชพันธ์นวล ๑๐ ท่าน ๆ ทั้ง ๑๐ คนนี้เป็นราชินิกุล ใน
รัชกาลที่ ๒

๑. เจ้าคุณชาย ไม่มีชื่อ ถึงอสัญกรรมแต่ยังเยาว์

๒. เจ้าคุณหญิงนุ่น เกิดที่กรุงธนบุรีเมื่อปีระกา พ.ศ. ๒๓๒๐ เป็นผู้ดูแล
ราชการฝ่ายในพระราชวังหลวง โปรกเกล้าฯ ให้เรียกว่าเจ้าคุณวังหลวง ถึงอสัญกรรม
ในรัชกาลที่ ๓

๓. เจ้าคุณชายก้อน เข้าใจว่าถึงอสัญกรรมแต่ยังเยาว์

๔. เจ้าคุณชายทิน เข้าใจว่าถึงอสัญกรรมแต่ยังเยาว์

๕. เจ้าคุณหญิงคุ้ม เกิดในรัชกาลที่ ๑ เมื่อปีชวด พ.ศ. ๒๓๒๕ เป็นผู้ดูแล
ราชการฝ่ายในพระราชวังบวรฯ ในรัชกาลที่ ๒ โปรกเกล้าฯ ให้เรียกว่า "เจ้าคุณวัง-
หน้า" ถึงอสัญกรรมในรัชกาลที่ ๓

๖. เจ้าคุณหญิงท่าย เกิดในรัชกาลที่ ๑ เมื่อปีเถาะ พ.ศ. ๒๓๒๖ อยู่กับ
ทูลกระหม่อมปราสาท (เจ้าฟ้ากรมหลวงเทพวดี) จึงเรียกว่า เจ้าคุณปราสาทในรัชกาลที่
๓ ท่านได้มาเป็นผู้ดูแลการฝ่ายในพระราชวัง ถึงอสัญกรรมในรัชกาลที่ ๔

๗. เจ้าคุณหญิงพั้ง เข้าใจว่าถึงอสัญกรรมแต่ยังเยาว์

๘. คุณชายกิศ เกิดในรัชกาลที่ ๑ เมื่อปีวอก พ.ศ. ๒๓๓๑ ในรัชกาลที่ ๑
ท่านเป็นนายสุกจินคาหุมแพรมหากเล็กแล้วเป็นหลวงศักดิ์นายเวร ในรัชกาลที่ ๒ เป็น

จมนไวยวรรณารถ พระยาสุริยวงศ์มนตรี จางวางมหาคเล็ก พระยาสุริยวงศ์ โภษาว่าที่
พระคลัง แล้วเป็นเจ้าพระยาพระคลัง ในรัชกาลที่ ๓ ได้ว่าที่สมุหพระกลาโหมด้วย
เรียกกันว่า เจ้าคุณพระคลังว่าที่สมุหพระกลาโหม ในรัชกาลที่ ๔ เลื่อนยศเป็นสมเด็จ
เจ้าพระยาบรมมหาประยุรวงศ์วรตมพงษ์ นายกสยามคิกกลโกธานपालนารถสำเร็จ
ราชการหัวเมืองปากไต้ฝ่ายเหนือ เรียกว่าท่านสมเด็จเจ้าพระยาองค์ใหญ่ถึงพิราลัยใน
รัชกาลที่ ๔

๕. เจ้าคุณชายแขก เข้าใจว่าถึงอสัญกรรมแต่ยังเยาว์

๑๐. เจ้าคุณชายทัต เกิดในรัชกาลที่ ๑ เมื่อขลุกล พ.ศ. ๒๓๓๔ ในรัชกาล
ที่ ๑ ท่านเป็นนายสนิทหุ้มแพร ในรัชกาลที่ ๒ ท่านไปรับราชการในวังหน้าเป็นจมน
เล็กไซ แล้วกลับมารับราชการในวังหลวงเป็นพระยาสุริยวงศ์จางวางมหาคเล็กใน
รัชกาลที่ ๓ ท่านเป็นพระยาศรีพิพัฒน์รัตนราชโกษาจางวางพระคลังสินค้า ในรัชกาล
ที่ ๔ เลื่อนเป็นสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาพิไชยญาติ นรเนตรนารถราชสุริยวงศ์ สำเร็จ
ราชการในพระนคร เรียกท่านว่าสมเด็จเจ้าพระยาองค์น้อย ถึงพิราลัยในรัชกาลที่ ๔

ท่านเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (ขุนนาค) มีภรรยาและมีบุตรธิดาอีกดังนี้

จากคุณกองภรรยา

๑. ธิดาชื่อ บู่ มีสามีน้องชื่อนครี (บางฉบับเรียกว่าบุญศรี) เมื่อขุนศรีถึง
แก่กรรมท่านได้หลวงสรวิจิต (ช้าง) เป็นสามี

๒. บุตรชื่อเพื่อนไคเป็นที่พระยาอภัยพิพิธ

๓. บุตร, ชื่อจาก ไคเป็นที่หลวงแก้วอภัย ถึงแก่กรรมในรัชกาลที่ ๓ บุตร
หลานของท่านใช้นามสกุลว่าขุนนาคบ้าง ศุภมิตร และจากภรรยา ซึ่งรัชกาลที่ ๒ พระ-
ราชทานให้ใหม่ก็มี

๔. ธิดา ชื่อจิตร เป็นเจ้าจอม

๕. บุตร ชื่อสุค เป็นนายฉลองในย่นารถ มหาคเล็กหุ้มแพร ฝ่ายพระราช-

จากคุณมิ่งภรรยา

๑. อิศาสข ใหม่
๒. อิศาสข กลัก
๓. อิศาสข นก
๔. อิศาสข เงยบ

จากคุณนิมภรรยา

๑. บุตรชช แพ
๒. บุตรชช เสงี่ยม
๓. อิศา ชชสม เป็นเจ้าจอมอยู่งาน ยังมีธิดาอีกสองคนไม่มีชื่อ

จากคุณศุภภรรยา

๑. อิศา ชชช เป็นเจ้าจอม
๒. บุตร ชช แสงจันทร์เป็นมหาคเล็กกราบงานวัดพระเชตุพน

จากคุณจันทร์ภรรยา

๑. บุตร ชช เมือง รัชกาลที่ ๓ เป็น หลวงสุนทรโกษา ครั้นเมื่อหลวงแก้ว
 ายัตติ (จาก) ถึงแก่กรรม ท่านได้เป็นที่หลวงแก้วายัตติแทน แต่ท่านช่วยขอถวายขังคม
 ลารักษาศิวชวคราว จึงได้ตั้งคุณโตบุตรสมเด็จเจ้าพระยาองค์ใหญ่เป็นที่หลวงแก้วายัตติ
 แทน เมื่อท่านหายป่วยกลับเข้ารับราชการใหม่ ได้โปรดให้เป็นหลวงสุนทรโกษา
 ตามเดิม ในรัชกาลที่ ๔ ได้เป็นพระยาวิเชียรชัยภักดิ์ แล้วเป็นพระยาศรีธรรมาช ในกรม
 เจ้าท่า ท่านเป็นต้นสกุลบูรานนท์

จากคุณอ่วมภรรยา

๑. บุตรชช น้อยเป็นมหาคเล็ก
๒. อิศาสข จันทร์
๓. บุตรชช พรหม ในรัชกาลที่ ๓ เป็นหลวงวิสุตร์สมบัติ ในรัชกาลที่ ๔

เป็นพระยาสาครสงคราม ผู้ว่าราชการเมืองลุมพินี เมื่อท่านชราได้โปรดให้เป็นจางวาง
กำกับราชการ ขางท่านว่าท่านได้เป็นพระยาจางวางเมืองขางลุม

จากคุณพินภรรยา

- ๑. บุตรี ชอ แสง
- ๒. ธิดา ชอ สุข

บุตรท่านเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (ขุนนาค มีเพียงท่าน จักเป็นชั้นสอง โดย
ถือท่านเจ้าพระยาอรรคมหาเสนาเป็นชั้นหนึ่ง

ผู้สืบสกุลชั้นสองมีบุตรและธิดาเป็นผู้สืบสกุลชั้นสาม ดังนี้
เจ้าจอมมารคานัน มีพระองค์เจ้า ๒ พระองค์ คือ

- ๑. พระองค์เจ้าหญิงจงกล
- ๒. พระองค์เจ้าชาย ฉัตร ขางพระยาคอแก้ว เสด็จขึ้นครองราชย์ในรัชกาลที่ ๒ เป็นกรมหมื่น
สุรินทรรักษ์ ท่านเป็นต้นสกุลฉัตรกุล ณ อยุธยา

สมเด็จพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ บุตรของเจ้าคุณนวล มีบุตรธิดากับท่าน

ผู้หญิงจันทร์ ธิดาพระยาพลเทพ ทองอิน บุตรี ๓ ธิดา ๖ รวม ๙ คน ในรัชกาลที่ ๔
โปรดให้บุตรธิดาซึ่งยังมีชีวิตอยู่ในเวลานั้น บุตรี ๒ ธิดา ๓ มียศเป็นเจ้าคุณ นับเป็น
เจ้าคุณพระราชพนัญชนก ๓

- ๑. คุณหญิง ถึงอิสัญกรรมเสียบแต่ยังเยาว์
- ๒. เจ้าคุณชายช่วง เป็นสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ เกิดในรัชกาล
ที่ ๑ เมื่อขอมะโรว พ.ศ. ๒๓๕๑ ในรัชกาลที่ ๓ เป็นนายไชยขรรค์หุ้มแพรมหาดเล็ก
เป็นหลวงสิทธิอนาเยว เป็นหมื่นไวยวรรณารต เป็นพระยาศรีสุริยวงศ์ จางวางมหาดเล็ก
ในรัชกาลที่ ๔ เป็นเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ ที่สมุหพระกลาโหม ในรัชกาลที่ ๕ เป็น
สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ ถึงพิราลัยในรัชกาลที่ ๕ เมื่อขอมะเมียบ พ.ศ.

๒๔๒๔ อายุ ๗๕ ปี

- ๓. คุณหญิงหัต

๔. คุณหญิงเพ็ง

๕. คุณชายหุ่

๖. เจ้าคุณหญิงแซ่ เรียกกันว่าเจ้าคุณท่าหนักใหม่ เกิดในรัชกาลที่ ๒
เมื่อบกน พ.ศ. ๒๓๕๘ เป็นผู้ดูแลการฝ่ายในพระบรมมหาราชวังเมื่อในรัชกาลที่ ๔
ถึงอสัญกรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อบมระแม พ.ศ. ๒๔๑๔ อายุ ๕๗ ปี

๗. เจ้าคุณหญิงปลูก เรียกกันว่าเจ้าคุณกลาง เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อบขลุ
พ.ศ. ๒๓๖๐ ถึงอสัญกรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อบวอก พ.ศ. ๒๔๒๗ อายุ ๖๘ ปี

๘. เจ้าคุณหญิงหุ่ เรียกกันว่าเจ้าคุณน้อย เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อบเกาะ
พ.ศ. ๒๓๖๒ ถึงอสัญกรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อบขลุ พ.ศ. ๒๔๐๘ อายุ ๔๖ ปี

๙. เจ้าคุณชายชุ่ม เป็นพระยามนตรีสุริยวงศ์ เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อบ
มะโรง พ.ศ. ๒๓๖๓ ในรัชกาลที่ ๓ เป็นนายพลพันหุ้มแพรมหาคเล็ก ในรัชกาล
ที่ ๔ เป็นพระยามนตรีสุริยวงศ์ จางวางมหาคเล็ก แล้วเป็นสมุหพระกลาโหมฝ่ายเหนือ
ถึงอสัญกรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อบชาล พ.ศ. ๒๔๐๘ อายุ ๔๖ ปี

บุตรสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์มีด้วยภรรยาอื่น คือ

๑๐. คุณชายชำ เป็นเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อบระกา
พ.ศ. ๒๓๕๖ ในรัชกาลที่ ๓ เป็นนายพลพันหุ้มแพรมหาคเล็ก แล้วเป็นจมนราชา
มาตย์ปลัดกรมตำรวจในรัชกาลที่ ๔ เป็นเจ้าพระยาผู้ช่วยกรมท่าจนสมเด็จเจ้าพระยาองค์
ใหญ่ถึงพิราลัย พระราชทานสุพรรณบัตรเป็นเจ้าพระยารวิวงศ์มหาโกษาธิบดี แล้ว
ช่วยเจ้บจึงพระราชทานนามเปลี่ยนว่า เจ้าพระยาทิพากรวงศ์มหาโกษาธิบดี ถึงรัชกาล
ที่ ๕ พระราชทานศักดิ์กนิชาและเครื่องยศอย่างสมเด็จเจ้าพระยา ถึงพิราลัย ในบมะแม
พ.ศ. ๒๔๑๓ อายุ ๕๘ ปี หม่อมมรอกทุลกระหม่อมพระองค์น้อยประทานเป็นมารดา

๑๑. คุณชายเมฆ เป็นพระยาวงศาภรณ์ภูษิต เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อบ
บมะเส็ง พ.ศ. ๒๓๖๔ ในรัชกาลที่ ๓ เป็นนายฉลองในยনারดหุ้มแพรแล้วเลื่อนเป็น

พระยาอำเภอบริรักษ์ งามงามมหาดเล็กฝ่ายพระราชวังบวร ฯ ในรัชกาลที่ ๕ เป็นพระ
ยวงศาภรณ์ภักดิ์ ถึงอนิจกรรมเมื่อขลุ พ.ศ. ๒๔๓๒ อายุ ๖๕ ปี หม่อมอิน
ใหญ่ทูลกระหม่อมพระองค์น้อยประทานเป็นมารดา

๑๒. คุณชายโต เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อขลุเมียบ พ.ศ. ๒๓๖๕ ในรัช
กาลที่ ๓ เป็นหลวงแก้วอาณัติ ในรัชกาลที่ ๕ เลื่อนเป็นพระรัตนอาณัติ แล้วเป็นพระ
ราชานุประพันธ์ ครั้นมีอาการช่วยเรอวังพระราชทานสัญญาบัตรเป็นทพระราชานุวงศ์
ราชินิกุล ถึงอนิจกรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อขลุเมียบ พ.ศ. ๒๔๑๓ อายุ ๔๕ ปี หม่อม
ปรางเป็นมารดา

๑๓. คุณชายนกยง เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อขลุแม่แม พ.ศ. ๒๓๖๖ ใน
รัชกาลที่ ๓ เป็นจมนรภักดิ์พินาน ปลัดกรมตำรวจฝ่ายพระราชวังบวร ฯ ในรัชกาลที่ ๔
เป็นพระยาอภัยสงคราม งามงามอาสาหกลเกล้าฝ่ายพระราชวังบวร ฯ ถึงอนิจกรรม
เมื่อขลุ พ.ศ. ๒๔๐๕ อายุ ๔๔ ปี (น้องร่วมมารดากับท้าววราชกิจวรภักดิ์ แพ)

๑๔. คุณชายวัน เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขลุ พ.ศ. ๒๓๗๓ บวชได้
เป็นเปรียญ ๓ ประโยค ถึงรัชกาลที่ ๕ เป็นนายพลพันหุ้มแพรมหาดเล็ก แล้วเป็น
หลวงราชวงศ์ ในกรมภาษามาตรา แล้วเป็นพระศรีธรรมสาส์น เป็นพระยาราชาานุประพันธ์
ในกรมท่า ในรัชกาลที่ ๕ เป็นพระยาศรีสุรราชภักดิ์ ในกรมพระกลาโหม ถึง
อนิจกรรมเมื่อขลุแม่แม พ.ศ. ๒๔๒๖ อายุ ๖๖ ปี หม่อมทับทิมเป็นมารดา

๑๕. คุณชายท้วม เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขลุ พ.ศ. ๒๓๗๓ ในรัชกาล
ที่ ๔ เป็นนายไชยชรรค์หุ้มแพรมหาดเล็ก แล้วเป็นจมนทพรักษา จมมราชามาตย์
ปลัดกรมตำรวจ โปรกให้เป็นผู้กำกับเครื่องราชบรรณาการไปเจริญทางพระราชไมตรี
ณ กรุงลอนดอน กลับเข้ามาโปรกให้เขียนพระพิเศพิสัยศรีสวัสดิ์ ปลัดเมืองเพ็ชรบุรี
ท่านได้แต่งเขามหาสวรค์ทำวังทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย จึงโปรกเกล้าให้เข้ามา
เลื่อนเป็นพระยาเทพประชน ปลัดทูลฉลองกรมพระกลาโหม ในรัชกาลที่ ๕ เป็นเจ้าพระ
ยวงศาภรณ์มหาโกษาธิบดีที่พระคลัง ถึงอสัญกรรมเมื่อขลุ พ.ศ. ๒๔๕๖ อายุ ๘๔
ปี หม่อมพิ่ง สมเด็จพระสุริเยนทรประทานเป็นมารดา

๑๖. คุณชายจร เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขวอก พ.ศ. ๒๓๗๕ เมื่อรัชกาล
ที่ ๔ เป็นหลวงชึกภูบาล นายเวรมหาคเล็ก แล้วเป็นหมื่นมหาคเล็กหัวหมื่นฝ่ายพระ
ยวราชวัง แล้วเป็นพระณรงค์วิชัย เจ้ากรมตำรวจฝ่ายพระยวราชวัง ในรัชกาล
ที่ ๕ เป็นพระพรหมธิบาล เจ้ากรมตำรวจฝ่ายพระยวราชวังขวร ฯ แล้วออกจากตำแหน่ง
ถึงแก่กรรมเมื่อขมมะเส็ง พ.ศ. ๒๔๓๖ อายุ ๕๘ ปี หม่อมกอนทองเป็นมารดา

๑๗. คุณชายทั เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขวอก พ.ศ. ๒๓๗๕ ในรัชกาล
ที่ ๔ เป็นนายไชยขรรค์หุ้มแพรมหาคเล็ก แล้วเป็นหลวงชาติสุรินทร กรมพระกลาโหม
กลับไปรัยราชการกรมมหาคเล็กเป็นจ่ายง แล้วเลื่อนเป็นจ่ายงยศสถิต ในรัชกาลที่ ๕
เป็นพระรัตนัญญัติ ถึงแก่กรรมเมื่อขมมะเส็ง พ.ศ. ๒๔๓๖ อายุ ๕๘ ปี หม่อมสายบัว
เป็นมารดา

๑๘. คุณชายเปาะ เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขวอก พ.ศ. ๒๓๗๕ ในรัชกาล
ที่ ๔ เป็นนายรองสนิทมหาคเล็ก แล้วเป็นหลวงสัจจาภิรมย์ผู้ช่วยราชการเมืองราชบุรี
ในรัชกาลที่ ๕ เลื่อนเป็นพระสัจจาภิรมย์ ถึงแก่กรรมเมื่อขมมะเส็ง พ.ศ. ๒๔๒๗ อายุ
๕๘ ปี หม่อมทัญเป็นมารดา

๑๙. คุณชายจีน เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขวอก พ.ศ. ๒๓๗๕ ในรัชกาล
ที่ ๔ เป็นนายรองไชยขรรค์ แล้วเป็นราชาวุธหุ้มแพรพิเศษ กรมภูษามาลา แล้ว
เป็นหลวงราชวงศา ในรัชกาลที่ ๕ เป็นพระแล้วเป็นพระยาราชาวงศา แล้วเป็นพระยา
อุไทยธรรม จางวางกรมภูษามาลา ถึงอนิจกรรมเมื่อขมมะเส็ง พ.ศ. ๒๔๕๔ อายุ ๗๖ ปี
หม่อมคล้ายเป็นมารดา

๒๐. คุณชายหยอก เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขวอก พ.ศ. ๒๓๘๖ เมื่อ
รัชกาลที่ ๔ เป็นนายรักษภูวนารถ หุ้มแพรในพระบรมราชวัง ถึงแก่กรรมในรัชกาล
ที่ ๔ เมื่อขวอก พ.ศ. ๒๔๐๕ อายุ ๒๕ ปี หม่อมล้วนเป็นมารดา

๒๑. คุณชายเทศ เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขมมะเส็ง พ.ศ. ๒๓๘๔ ในรัชกาล
ที่ ๔ เป็นนายรองไชยขรรค์ แล้วเป็นนายสรรพวิไชย หุ้มแพรมหาคเล็ก แล้ว
เป็นพระเพชรพิสัยศรีสวัสดิ์ ปลัดเมืองเพชรบุรี ในรัชกาลที่ ๕ เป็นพระยาสุรินทรภาไชย

ผู้ว่าราชการเมืองเพชรบุรี แล้วเป็นเจ้าพระยาสุรพันธ์พิสุทธิ์ ถึงอสัญกรรมเมื่อขอมะแม
 พ.ศ. ๒๔๕๐ อายุ ๖๗ ปี หม่อมอรุณเป็นมารดา

๒๒. คุณชายพร เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขอมะแม พ.ศ. ๒๓๕๒ ในรัชกาล
 ที่ ๔ เป็นนายราชฉันทยานุหาร หุ้มแพรพิเศษ กรมพระอาลักษณ์ ในรัชกาลที่ ๕
 เป็นพระยาภาสกรวงศ์ จางวางมหาดเล็ก แล้วเป็นเสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ
 พระราชทาน สพรหมบัตร เป็นเจ้าพระยาภาสกรวงศ์ และเป็นเสนาบดีกระทรวงธรรมการ
 ถึงอสัญกรรมเมื่อขอมะแม พ.ศ. ๒๔๖๓ อายุ ๗๒ ปี

ธิดาสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ มีด้วยภรรยาอื่น คือ

๒๓. คุณหญิงเยี่ยม เกิดในรัชกาลที่ ๑ เมื่อขอมะแม พ.ศ. ๒๓๔๘ เป็นภรรยา
 พระยาสุรเสนา สวัสดิ์ชุตโต ถึงอนิจกรรมในรัชกาลที่ ๔ เมื่อขอมะแม พ.ศ. ๒๔๑๐ อายุ
 ๖๓ ปี หม่อมปานเป็นมารดา

๒๔. คุณหญิงเผือก เกิดในรัชกาลที่ ๑ เมื่อขอมะแม พ.ศ. ๒๓๕๐ เป็นภรรยา
 เจ้าพระยามหาคีรีธรรม น้อยเมือง นคร ทนสกุล โกมารกุล นคร ถึงอนิจกรรมใน
 รัชกาลที่ ๔ เมื่อขอมะแม พ.ศ. ๒๓๕๕ อายุ ๕๐ ปี หม่อมปานเป็นมารดา

๒๕. คุณหญิงแพ เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อขอมะแม พ.ศ. ๒๓๖๓ ในรัชกาล
 ที่ ๓ ทำราชการฝ่ายใน ในรัชกาลที่ ๕ เป็นท้าวราชกิจวรภัทรพนักงานกำกับเครื่อง
 เสวย ถึงอนิจกรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อขอมะแม พ.ศ. ๒๔๔๒ อายุ ๘๑ ปี หม่อมเกตุ
 เป็นมารดา

๒๖. คุณหญิงพลอย เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อขอมะแม พ.ศ. ๒๓๖๖ ใน
 รัชกาลที่ ๓ ทำราชการฝ่ายใน ถึงแก่กรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อขอมะแม พ.ศ. ๒๓๕๒
 อายุ ๘๗ ปี หม่อมม่วงเป็นมารดา

๒๗. คุณหญิงนวม เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขอมะแม พ.ศ. ๒๓๖๘ ถึงแก่
 กรรมในรัชกาลที่ ๕ ขอมะแม พ.ศ. ๒๔๑๖ อายุ ๔๘ ปี หม่อมทรัพย์เป็นมารดา

๒๘. คุณหญิงปรัก เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขอมะแม พ.ศ. ๒๓๗๑ ในรัชกาล

ที่ ๔ ทำราชการฝ่ายใน ภายหลังเป็นภรรยาเจ้าพระยาภาณุวงศ์ ถึงแก่กรรมในรัชกาล
ที่ ๖ เมื่อยชกาล พ.ศ. ๒๔๕๗ อายุได้ ๘๗ ปี หม่อมมณฑยาเป็นมารดา

๒๙. คุณหญิงเกสร เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อยมะเส็ง พ.ศ. ๒๓๗๖ ถึงแก่
กรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อยมะแม พ.ศ. ๒๔๑๔ อายุได้ ๓๘ ปี หม่อมแก้วเป็นมารดา

๓๐. คุณหญิงเนิน เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อยมะแม พ.ศ. ๒๓๗๘ ถึงแก่กรรม
ในรัชกาลที่ ๖ เมื่อยมะแม พ.ศ. ๒๔๖๓ อายุ ๘๕ ปี หม่อมบัวเป็นมารดา

๓๑. คุณหญิงพูน เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อยมะแม พ.ศ. ๒๓๘๕ ถึงแก่
กรรมในรัชกาลที่ ๖ เมื่อยชกาล พ.ศ. ๒๔๕๗ อายุ ๖๘ ปี หม่อมคล้ายเป็นมารดา

๓๒. คุณหญิงสายหยุก เกิดในรัชกาลที่ ๔ เมื่อยชวต พ.ศ. ๒๓๕๕ ใน
รัชกาลที่ ๔ ทำราชการฝ่ายใน ในรัชกาลที่ ๕ เป็นภรรยาเจ้าพระยาภาณุวงศ์ ถึง
แก่กรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อยชวต พ.ศ. ๒๔๒๗ อายุ ๓๓ ปี หม่อมแย้มเป็นมารดา

ยครีทาสมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ที่ไม่ได้เรียงเข้าลำดับ เพราะไม่
ทราบว่าเกิดที่ไหนมีอีก ๑๒ คน คือ

๓๓. คุณชายพุก น้องร่วมมารดากับเจ้าพระยาทิพากรวงศ์

๓๔. คุณหญิงเฒ่า หม่อมพลับเป็นมารดา

๓๕. คุณชายเนตร น้องร่วมมารดากับคุณท้าวราชกิจและพระยาอภัยสงคราม

๓๖. คุณชายแย้ม น้องร่วมมารดากับคุณหญิงเกสร

๓๗. คุณชายเข่า พี่ร่วมมารดากับนายรักษภูวนารถ

๓๘. คุณชายเจิม

๓๙. คุณชายจ ๒ คนนี้เป็นน้องร่วมมารดากับพระพรหมธิบาล

๔๐. คุณชายเอี่ยม พี่ร่วมมารดากับเจ้าพระยาสุรพันธ์พิสุทธิ์

๔๑. คุณชายบุตร พี่ร่วมมารดากับพระสังฆาภิรมย์

๔๒. คุณชายทัช หม่อมพงเป็นมารดา

๔๓. คุณหญิงเลียม หม่อมพุ่มเป็นมารดา

๔๔. คุณหญิงอิม หม่อมกลิ่นเป็นมารดา

ลำดับยศบรรดาศักดิ์เจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ยศเพียงนี้

สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาพิไชยญาติ มีบุตรธิดากับท่านผู้หญิงน้อยหลานเจ้า

คุณชูโต ทมิชชอยบุตร ๘ ธิดา ๔ รวม ๑๒ คน ในรัชกาลที่ ๔ ทรงตั้งธิดาทรงมีชีวิต
อยู่ เป็นเจ้าคุณ เป็นชั้นเจ้าคุณพระราชพนัชนิสาม ๓ คน

๑. คุณชายสนิท เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อขั้วอก พ.ศ. ๒๓๕๕ ในรัชกาลที่
๓ เป็นนายเล่ห์อาวธ หุ้มแพรมหาคเล็ก แล้วเป็นจมนประธานมณฑลเค็ยร ปลัดกรม
ตำรวจ แล้วเลื่อนเป็นพระสุริยภักดิ์ เจ้ากรมตำรวจ ถึงแก่กรรมในรัชกาลที่ ๓ เมื่อ
ปีจอ พ.ศ. ๒๓๘๑

๒. คุณชายกลาง เกิดในรัชกาลที่ ๑ เมื่อขั้วอก พ.ศ. ๒๓๕๗

๒. คุณชายแดง เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อขั้วอก พ.ศ. ๒๓๕๘

๔. เจ้าคุณหญิงนุ่ม เรียกกันว่าเจ้าคุณคำหนักเค็ม เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อ
ขั้วอก พ.ศ. ๒๓๕๕ เมื่อรัชกาลที่ ๓ ทำราชการฝ่ายในรัชกาลที่ ๔ ทรงตั้งเป็นเจ้าคุณ
เป็นผู้ช่วยราชการฝ่ายใน เมื่อชราออกไปอยู่บ้าน ถึงอสัญกรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อขั้ว
ชวศ พ.ศ. ๒๔๑๕ อายุ ๖๐ ปี

๕. คุณชายผูก เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อขั้วอก พ.ศ. ๒๓๖๐

๖. คุณหญิงแห เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อขั้วอก พ.ศ. ๒๓๖๑

๗. คุณชายชิต เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อขั้วอก พ.ศ. ๒๓๖๓ เมื่อรัชกาล
ที่ ๓ เป็นมหาคเล็กวิเศษ ถึงแก่กรรมในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขั้วอก พ.ศ. ๒๓๘๑ อายุ
๑๕ ปี

๘. เจ้าคุณหญิงเข้า เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อขั้วอก พ.ศ. ๒๓๖๖ เป็น
ภรรยาพระยามนตรีสุริยวงศ์ ชุ่ม บุตรสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ ในรัชกาล
ที่ ๔ ทรงตั้งเป็นเจ้าคุณ ไทว่ากรมวังใหม่ ถึงอสัญกรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อขั้วอก
พ.ศ. ๒๔๓๕ อายุ ๖๕ ปี

๙. คุณชายนพ เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขั้วอก พ.ศ. ๒๓๖๘

๑๐. คุณชายกระจำง เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขั้วอก พ.ศ. ๒๓๗๑

๑๑. เจ้าคุณหญิงคลี เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขเดาะ พ.ศ. ๒๓๗๔ ในรัชกาล
ที่ ๔ ทรงตั้งเป็นเจ้าคุณ ถึงอสัญกรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อขมะเส็ง พ.ศ. ๒๔๔๘ อายุ
๗๔ ปี

๑๒. คุณชายโต เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขมะโรง พ.ศ. ๒๓๗๕

บุตรสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาพิไชยญาติมีด้วยภรรยาอื่น คือ

๑๓. คุณชายแพ เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขเดาะ พ.ศ. ๒๓๖๒ เมื่อรัชกาล
ที่ ๓ เป็นนายคลังวิชัย หุ้มแพรมหาคเล็ก แล้วเป็นจมนสมุหพิมาณ ปลัดกรมพระ-
ตำรวจ ในรัชกาลที่ ๔ เป็นพระพรหมบริรักษ์ เจ้ากรมพระตำรวจ แล้วเลื่อนเป็น
พระยาศรีพิพัฒน์ งามวางพระคลังสินค้า แล้วโปรดให้เป็นราชทูตออกไปเจริญทาง
พระราชไมตรี ณ กรุงฝรั่งเศส ในรัชกาลที่ ๕ เป็นเจ้าพระยาศรีพิพัฒน์ รัตนราชโกษา
งามวางพระคลังสินค้า ถึงอสัญกรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อขกุน พ.ศ. ๒๔๓๐ อายุ ๖๕ ปี
หม่อมหม่อมทูลกระหม่อมพระองค์น้อยประธานเป็นมารดา

๑๔. คุณชายแย้ม เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อขมะแม พ.ศ. ๒๓๖๖ ในรัชกาล
ที่ ๓ เป็นนายไชยขรรค์ หุ้มแพรมหาคเล็ก ในรัชกาลที่ ๔ เป็นเจ้าหมื่นศรีสรรักษ์
หัวหมื่น แล้วเป็นพระยาวรพงษ์พิพัฒน์ งามวางมหาคเล็ก ถึงอนิจกรรมในรัชกาลที่ ๔
เมื่อขระกา พ.ศ. ๒๔๐๔ อายุ ๓๕ ปี หม่อมหม่อมเป็นมารดา

๑๕. คุณชายเอียด เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อขมะแม พ.ศ. ๒๓๖๖ เมื่อ
รัชกาลที่ ๓ เป็นจมนอินทรเสนา ปลัดกรมตำรวจ ฝ่ายพระราชวังบวรฯ ในรัชกาล
ที่ ๔ เป็นพระยาไพบูลย์สมบัติ งามวางคลังสินค้า ฝ่ายพระบวรราชวัง ในรัชกาลที่ ๕
เป็นพระยาอิศรานภาพ อธิบดีกรมมหาคไทย ฝ่ายพระราชวังบวรฯ ถึงอนิจกรรมใน
รัชกาลที่ ๕ เมื่อขชาล พ.ศ. ๒๔๔๕ อายุ ๘๐ ปี น้องร่วมมารดากับเจ้าพระยา
ศรีพิพัฒน์

๑๖. คุณฉำ เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขจอ พ.ศ. ๒๓๖๕ รัชกาลที่ ๓ เป็นนาย
ราชาภักดี หุ้มแพรมหาคเล็ก ฝ่ายพระราชวังบวรฯ ในรัชกาลที่ ๔ เป็นพระพรหมธิบาล
เจ้ากรม แล้วเลื่อนเป็นพระยาบริรักษ์ราชา งามวางตำรวจ ในพระบวรราชวัง ในรัชกาล

ที่ ๕ เป็นพระยาพิไชยบริรักษ์ อธิบดีนครบาล แล้วเลื่อนเป็นพระยาตากาโหมราชเสนา
ถึงอนิจกรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อขุข พ.ศ. ๒๔๔๑ อายุ ๗๓ ปี หม่อมมิ่งเป็นทูลกระ
หม่อมพระองค์น้อยประทานเป็นมารดา

๑๗. คุณชายเชย เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขุข พ.ศ. ๒๓๖๕ หม่อมเอมเป็น
มารดา

๑๘. คุณชายอ่ำ เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขุข พ.ศ. ๒๓๗๐ พร้อมด้วยมารดากับ
เจ้าคุณจอมมารคาสาลี

๑๙. คุณชายโต เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขุขเม็ย พ.ศ. ๒๓๗๗ ในรัชกาลที่
๕ เป็นนายคลังวิชัย หุ้มแพรมหาคเล็ก แล้วเป็นพระยานาฬิกาญี่ เจ้ากรมพระคลังสินค้า
ในรัชกาลที่ ๕ เลื่อนเป็นพระยานาฬิกาญี่ ถึงอนิจกรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อขุข พ.ศ.
๒๔๓๐ อายุ ๕๔ ปี น้องร่วมมารดากับเจ้าพระยาศรีพิพัฒน์

๒๐. คุณชายโชติ เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขุขเมแม พ.ศ. ๒๓๗๘ ในรัชกาลที่
๕ เป็นนายไชยขรรค์ หุ้มแพรมหาคเล็ก ถึงแก่กรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อขุขเมแม พ.ศ.
๒๔๐๒ อายุ ๒๕ ปี หม่อมคล้ายเป็นมารดา

๒๑. คุณชายเขี่ยม เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขุขชาล พ.ศ. ๒๓๘๕ พร้อมด้วยมารดา
กับเจ้าคุณจอมมารคาสาลี

๒๒. คุณชายรอด เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขุขมะโรง พ.ศ. ๒๓๘๗ พร้อมด้วยมารดา
กับเจ้าคุณจอมมารคาสาลี

๒๓. คุณชายเวก เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขุขมะโรง พ.ศ. ๒๓๘๗ หม่อมเนย
เป็นมารดา

โอกาสมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาพิไชยญาติมีท่วยภรรยาอื่น คือ

๒๔. คุณหญิงสวน เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อขุขเกาะ พ.ศ. ๒๓๖๒ เมื่อรัชกาลที่
๓ สวรรคตย้ายใน ในรัชกาลที่ ๕ เป็นเจ้าพนักงานคลังผ้าเหลือง ถึงแก่กรรมในรัชกาล
ที่ ๕ เมื่อขุขเกาะ พ.ศ. ๒๔๔๖ อายุ ๘๕ ปี พร้อมด้วยมารดากับพระยาตากาโหมราชาเสนา คำ

๒๕. คุณหญิงหุ่น เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อขุขมะโรง พ.ศ. ๒๓๖๓ เป็นภรรยา

พระยาวงศาภรณ์ภูษิต เมฆ ถึงแก่กรรมในรัชกาลที่ ๔ เมื่อขอมแม พ.ศ. ๒๔๐๒ อายุ ๕๐ ปี หม่อมทรพยเขนมารดา

๒๖. คุณหญิงนิ่ม เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อขอมเส็ง พ.ศ. ๒๓๖๔ พร้อมมารดากับพระยาตากลาโหมราชเสนา ฉั่ว

๒๗. คุณหญิงปาน เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อขอมอก พ.ศ. ๒๓๖๗ เมื่อรัชกาลที่ ๓ ทำราชการฝ่ายใน ในรัชกาลที่ ๔ เป็นพนักงานคลังผ้าเหลือง ถึงแก่กรรมเมื่อขอมชวค พ.ศ. ๒๔๔๓ อายุ ๗๗ ปี พร้อมมารดากับนายไชยขรรค์ โชติ

๒๘. คุณหญิงฉิม เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขอมกุน พ.ศ. ๒๓๗๐ เมื่อรัชกาลที่ ๓ ทำราชการฝ่ายใน ถึงแก่กรรมในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขอมช พ.ศ. ๒๓๕๓ อายุ ๒๔ ปี นอกร่วมมารดากับเจ้าพระยาศรีพิพัฒน์

๒๙. คุณหญิงลำใย เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขอมชวค พ.ศ. ๒๓๗๑ เป็นภรรยาพระราชานวงศ์ โต หม่อมแสงเขนมารดา

๓๐. คุณหญิงพิน เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขอมลพ พ.ศ. ๒๓๗๑ แต่งงานกับเจ้าพระยาภาณุวงศ์แล้วถึงแก่กรรม พร้อมมารดากับนายไชยขรรค์ โชติ

๓๑. คุณหญิงเลื่อน เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขอมเกาะ พ.ศ. ๒๓๗๔ เมื่อรัชกาลที่ ๓ ทำราชการฝ่ายใน ในรัชกาลที่ ๔ ทรงตั้งเป็นท้าว ในรัชกาลที่ ๕ เป็นท้าวโสภานิเวศน์ แล้วเป็นท้าวศรีสัจจา ถึงอนิจกรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อขอมชวค พ.ศ. ๒๔๔๓ อายุ ๗๐ ปี หม่อมนิ่มเขนมารดา

๓๒. คุณหญิงมณฑา เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขอมโรง พ.ศ. ๒๓๗๕ เป็นหม่อมห้ามหม่อมเจ้าประทุมเสพย์ ในกรมหมื่นสุนทรภักษ์ หม่อมกลีบเขนมารดา

๓๓. คุณหญิงเนา เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขอมเส็ง พ.ศ. ๒๓๗๖ พร้อมมารดากับนายไชยขรรค์ โชติ

๓๔. คุณหญิงสำลี เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อขอมแม พ.ศ. ๒๓๗๘ เป็นเจ้าจอมมารดาในรัชกาลที่ ๔ มีพระเจ้าลูกยาเธอ ๕ พระองค์ คือพระองค์เจ้าชายใหญ่ พระองค์เจ้าหญิงใหญ่ พระองค์เจ้าหญิงบุษของเบิกบานกับสมเด็จพระขัติยวงษาเจ้า สุขุมมาตมารศรี

และกรมหลวงทิพยรัตนกิริฎกลิน เป็นสำคัญ ถึงรัชกาลที่ ๕ ทรงสถาปนาเป็นเจ้าคุณ
จอมมารดาถึงพิราลัยในรัชกาลที่ ๕ เมื่อชวศ พ.ศ. ๒๔๔๓ อายุ ๖๕ ปี หม่อมคล้าย
เป็นมารดา

๓๕. คุณหญิงเล็ก เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อชวศ พ.ศ. ๒๓๗๕ นี้ยังร่วม
มารดากับคุณหญิงลำไย

๓๖. คุณหญิงเทพ หม่อมงวเป็นมารดา

๓๗. คุณหญิงจาก เกิดชกุน พ.ศ. ๒๓๘๒ หม่อมทิมเป็นมารดา

๓๘. คุณหญิงตฤกัระศา เกิดชกุน หม่อมเอมเป็นมารดา ทั้ง ๓ ช้างหลังนี้ไม่
รู้ลำดับแน่

ลำดับบุตรธิดาสมเด็จพระยาบรมมหาพิไชยญาติ ยุคนี้เพียงนี้ ๆ

ท่าน บู่ มีบุตรกับขุนศรี คือ

๑) บุตรชื่อ พาน ฤฯ ภายหลังถึงแก่กรรม

๒) บุตรชื่อ คง เป็นขุนธนสมชกั

ขุนศรีถึงแก่กรรมแล้ว ท่านบู่ได้หลวงสรวิศิต (ช้าง) เป็นสามี่ ได้มีบุตรธิดา
ด้วยกัน ชก ๔ คน คือ

๓) ธิดาชื่อ จิม ไคสามี่ต่างวงศ์

๔) ธิดาชื่อ สง รัชการในพระราชวังบวรฯ เป็นท้าวรักษามณฑลใน
รัชกาลที่ ๕ แต่เรียกกันว่าคุณท้าวสง

๕) ธิดาชื่อ เขียม ไคสามี่ต่างวงศ์ บุตรธิดาไม่ปรากฏ

๖) บุตรชื่อ ชาว รัชกาลที่ ๕ เป็นหลวงสุนทรโกษา ถึงแก่กรรมในรัชกาลนั้น
ท่านเป็นกันสกุล เศวคเศรนี

พระยาอภัยพิพิธ (เพื่อน) มีบุตรธิดา คือ

๑) ธิดาชื่อ คลับ ทำราชการฝ่ายใน

- ๒) อีคาซอ เขียม บุตรอีคาไม่ปรากฏ
- ๓) บุตรซอ กลาง
- ๔) บุตรซอ น้อย
ทั้ง ๔ นมารคาซอข้อม อีคาเจ้าพระยารัตนาธิเบศร์ (กุน)
- ๕) บุตรซอ เขียม
- ๖) บุตรซอ พง
- ๗) อีคาซอ เข้ม

ทั้ง ๓ นี้ ต่างมารคากัน

หลวงแก้วอายุติ (จาก) มีบุตรอีคา คือ

๑) อีคาซอ กลิ่น เป็นภรรยาสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงษ์ (ช่วง บุณนาค) วงษ์เดียวกัน แต่ครั้งยังเป็นหลวงสิทธิธาดาเวรในรัชกาลที่ ๓ เป็นมารคาเจ้าพระยาสุรวงษ์ไวยวัฒน์ (วร บุณนาค) ท่านถึงแก่อนิจกรรมในรัชกาลที่ ๕ พระราชทานเกียรติยศแก่ศพที่เป็นมารคาอรรคมหาเสนาบดีในเวลานั้น

๒) บุตรซอ ภู รัชกาลที่ ๔ เป็นหลวงศิริสมยัตติ เป็นพระจักราชราชภักดี แล้วเป็นพระยาศรีสุรราชภักดี เจ้ากรมพระกลาโหมฝ่ายปลำพัง รัชกาลที่ ๕ เป็นพระยาเทพประชัน ปลัดทูลฉลองกรมกลาโหม ต่อมาได้เป็นพระยาสุรเสนามาตยาธิบดี จุลกษัตริย์มูรธาธร สถาพรพิริยพาหะ สมุหพระกลาโหมฝ่ายเหนือ ท่านถึงอนิจกรรมในรัชกาลที่ ๕

๓) บุตรซอ รชก

๔) บุตรซอ ศุข ในรัชกาลที่ ๔ เป็นหลวงบำเรอปรมามาตย์ งามวางในสมเด็จเจ้าพระยาองค์ใหญ่ แล้วไปรคเกล้าให้เป็นพระมหาสงคราม เจ้ากรมทวนทอง ท่านถึงแก่กรรมในรัชกาลที่ ๕ ท่านเป็นบิดาของเจ้าพระยาราชศุภมิตร

๕) บุตรซอ ทัษ ในรัชกาลที่ ๔ เป็นขุนวรบาทบริรักษ์ ปลัดงามวางในสมเด็จเจ้าพระยาองค์ใหญ่ แล้วไปรคเกล้า ให้เป็นหลวงเทพเสนี เป็นพระสุรินทรามาตย์ รัชกาลที่ ๕ เป็นพระยาพิพัฒน์โกษา ปลัดทูลฉลองกรมทำเป็นองคมนตรี

๖) บุตรชื่อ สุก ในรัชกาลที่ ๕ เป็นขุนเรืองเกษสาครชั้น ๓ ยกกระบัตรเมืองสมุทรสาคร เป็นหลวงเทพราชแสนยา เป็นพระสมุทสาครานุรักษ์ ผู้ว่าราชการเมืองสมุทรสาคร แล้วเลื่อนเป็นพระยาสมุทรสาครานุรักษ์ ฯ

ทั้ง ๖ นมารดาชื่อ ลม

- ๗) บุตรชื่อ เข็มม รัชกาลที่ ๕ เป็นพระมหาสงคราม
 ๘) บุตรชื่อ โท
 ๙) บุตรชื่อ เผือก บุตรธิดาไม่ปรากฏ
 ๑๐) บุตรชื่อ กระเวี้ยว บุตรธิดาไม่ปรากฏ

ทั้ง ๔ นต่างมารดากัน

พระยาศรีอรรคราช (เมือง) มีบุตรธิดา คือ

๑) ธิดาชื่อ พรรณ เกิดในรัชกาลที่ ๒ ปีมะเส็ง พ.ศ. ๒๓๖๔ เป็นภรรยาสมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) วงษ์เดียวกันแต่ยังเข็นมื่นไวยวรรณารด ในรัชกาลที่ ๓ ถึงรัชกาลที่ ๔ ทรงตั้งเข็นท่านผู้หญิง

๒) บุตรชื่อ สิ้น ในรัชกาลที่ ๔ เป็นพระกำแหงฤทธิรงค์ ผู้ช่วยราชการเมืองจันทบุรี

๓) บุตรชื่อ แยม ในรัชกาลที่ ๕ เป็นพระเสนาราชภักดิ์ ยกกระบัตรเมืองจันทบุรี เป็นพระยาเทพสงคราม ปลัดเมือง แล้วเป็นพระยาวิชาธิบดี ศรีวรรณครดาไชยอภัยพิริยพาหะ ผู้สำเร็จราชการเมือง

๔) ธิดาชื่อ เงิน

๕) ธิดาชื่อ หยาก เป็นภรรยานายรักษ์ภูวนารด (หยอก บุนนาค) บุตรสมเด็จเจ้าพระยาองค์ใหญ่ วงษ์เดียวกัน สามถึงแก่กรรมแล้วได้มาเป็นภรรยาสมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์

๖) บุตรชื่อ จีน ในรัชกาลที่ ๕ เป็นหลวงเทพราชแสนยา เป็นพระพิพัฒน์เพชรภูมิ ยกกระบัตรเมืองเพชรบุรี แล้วเป็นพระเพ็ชรพิไลยศริสวัสดิ์

ทั้ง ๖ นมารดาชื่อ ยัว

๗) อิกาศอ เข้า ภรรยาพระมหาสงคราม (ศุข) บุตรหลวงแก้วอายุทิ (จาก) วงษ์เคียวกัน

๘) บุตรชอ ทิม

๙) บุตรชอ ปาน ในรัชกาลที่ ๕ เป็นหลวงพิบูลย์ภักดี ปลัดเมืองศรีสวัสดิ์ แล้ว
ได้เป็นข้าหลวงว่าราชการเมืองกาญจนบุรีครั้งพระยามนตรีสุริยวงษ์ (ชื่น ขุนนาค)

ทั้ง ๓ นี้นมารดาชอเกษ

๑๐) อิกาศอ หุ่น เป็นภรรยาพระยารณไชยชาญบุตธ (ครุฑ หงสนันท์) ท่างวงษ์

๑๑) อิกาศอ สวน

๑๒) บุตรชอ ขาบ

๑๓) บุตรชอ พน

๑๔) อิกาศอ ปุย

๑๕) อิกาศอ เล็ก เป็นภรรยาหมื่นราชามาตย์ (โย ขุนนาค) บุตรเจ้าพระยาศรี
พิพัฒน์ (แพ ขุนนาค) วงษ์เคียวกัน

ทั้ง ๖ นี้นามารดาชอ

นายน้อยมหาเดเล็ก มีบุตรอิกาศ คือ

๑) บุตรชอ แช

๒) อิกาศอ ข้า ไค้สามิต่างวงษ์

พระยาจางวางเมืองบางละมุง (พ้อม) มีบุตรอิกาศ คือ

๑) บุตรชอ รอก ในรัชกาลที่ ๕ เป็นพระเพ็ชรสงครามรามนรินทร์ ปลัดเมือง
บางละมุง แล้วเป็นพระยาสาครสงคราม นิคมคามรักษา ผู้ว่าราชการเมืองบางละมุง

๒) อิกาศอ ยมโคย ฤา ล้อม เป็นภรรยาหลวงพิทักษ์อาภรณ์ (สมบุญ ชูโต)
บุตรเจ้าพระยาพลเทพ (เอี่ยม ชูโต) ท่างวงษ์

๓) อิกาศอ โสภา ฤา สุก

๓. ลำดับผู้สืบสกุลของเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (ขุนนาค)

จากพระยาอิสราณภาพ (เอี่ยม) ลงมา

ท่านพระยาอิสราณภาพ (เอี่ยม) ใต้ท่านนี้ มีธิดา พระศรีทรงยศ ที่เรียก

กันว่า ท่านเจ้าสัวเอี่ยม เป็นภรรยา ท่านมีบุตรธิดาผู้สืบสกุลขุนนาคชั้น ๕ ด้วยกันดังนี้.-

- ๑. บุตรชื่อน บัญเริง เป็นพระพรหมภิบาล
- ๒. ธิดาชื่อ เส็งยม
- ๓. บุตรชื่อน แชก
- ๔. ธิดาชื่อน สวาค เป็นภรรยาพระยาราชพงศานุรักษ์ (ชม) บุตรพระยามนตรี

สุริยวงษ์ ชุ่ม

- ๕. บุตรชื่อน บุญเกิด
- ๖. บุตรชื่อน เกศ เป็นพระยาไพฑูรย์สมบัติ ในรัชกาลที่ ๕
- ๗. ธิดาชื่อน สุกใจ เป็นภรรยาพระอภัยบริบาล เอี่ยม ขุนนาค บุตรเจ้า

พระยาศรีพิพัฒน์

- ๘. บุตรชื่อน ลัก เป็นพระอินทรารักษ์ ในรัชกาลที่ ๕
- ๙. ธิดาชื่อน บ่อม
- ๑๐. บุตรชื่อน เวก เป็นพระศรีพิทักษ์ ในรัชกาลที่ ๕
- ๑๑. บุตรชื่อน อรุณ เป็นนายราชจินดา ในรัชกาลที่ ๕
- ๑๒. ธิดาชื่อน สายหยด เป็นภรรยานายเชย บุตรพระยานานาพิพิธภักษ์ (โต)
- ๑๓. บุตรชื่อน สังข์ เป็นนายสุริยาวุธ ในรัชกาลที่ ๕
- ๑๔. บุตรชื่อน กอน มารดาชื่อนแพ่ง

บุตรของท่านเจ้าคุณอิสราณภาพ (เอี่ยม) มีบุตรธิดานี้เป็นผู้สืบสกุลขุนนาคชั้น ๕

ด้วยกัน.-

พระขงพรหมภิบาล บุญเรือง

บุตรพระยาอิศรานุภาพ (เข็ยม) มีบุตรธิดาคือ

๑. ธิดาชื่อ พยชม
๒. ธิดาชื่อ มาลัย
๓. บุตรชื่อ เกตุ
๔. บุตรชื่อ ทอ ทง ๔ นมารดาชื่อ นวล
๕. ธิดาชื่อ นวลจันทร์
๖. ธิดาชื่อ เกรววลย์ ทง ๒ นมารดาชื่อ นาค
๗. ธิดาชื่อ เกษร เป็นภรรยาเจ้าพระยาพิชัยญาติ (คั่น ขุนนาค) มารดาชื่อ กลีบ (เล็ก)
๘. ธิดาชื่อ เผื่อน
๙. ธิดาชื่อ พิศ เป็นภรรยาพระยาพิทักษ์ชลหาร (สรรงค์) ทง ๒ นมารดาชื่อ กลีบ (ใหญ่)

พระยาไพบูลย์สมบัติ (เดช) บุตรพระยาอิศรานุภาพ (เข็ยม) มีบุตรธิดาคือ

คุณหญิงสวน คือ

๑. ธิดาชื่อ เพ็ญ
๒. บุตรชื่อ คั่น เป็นเจ้าพระยาพิชัยญาติ ท่านเป็นเนติบัณฑิตรุ่นแรก เคยดำรงตำแหน่งอธิบดีศาลฎีกา เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ และเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรคนแรก
๓. บุตรชื่อ ตัก เป็นพระยาประเสนชื่กรพิสัย เนติบัณฑิต ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์
๔. บุตรชื่อ เก่น เป็นพระยาอรสมพลาภิบาล เป็นเนติบัณฑิต และได้ดำรงตำแหน่งเจ้ากรมพระธรรมมุนเญกระทรวงมหาดไทย
๕. ธิดาชื่อ แฝก
๖. ธิดาชื่อ แส

๗. อิศาซอ สาย

๘. บุตรซอ ทรง เป็นพระยาเสถียรฐานปณิก กรมรถไฟ

๙. อิศาซอ สอน

๑๐. บุตรซอ พงศ์ เป็นพระนิตินัยประสาร เนติบัณฑิต ผู้พิพากษาศาล

อุทธรณ์ และเป็นสมาชิกวุฒิสภา

๑๑. อิศาซอ เสม

๑๒. อิศาซอ ทพย เป็นภรรยา นายชลอ วนฤติ ข้าราชการกระทรวงมหาดไทย

๑๓. อิศาซอ ทว เป็นภรรยา นายสุธีร์ คุณานุกร ทงสองนมารคาซอ ทองคำ

๑๔. บุตรซอ ศีลาแดง

๑๕. บุตรซอ ประสานเคื่อน ทง ๒ นมารคาซอ หิน

๑๖. พระสรพทกษย์ (เวก) บุตรพระยาอิสรานภาพ (เอี่ยม) มีบุตรคือ

๑. บุตรซอ วาท นมารคาซอ เชย

นายราชจินดา (อรุณ) บุตรพระยาอิสรานภาพ (เอี่ยม) มีบุตรธิดา คือ

๑. อิศาซอ จรูญ เป็นภรรยาพระสิทธิพยากรณ์ (ยกลี วิรานวัฒน์)

๒. บุตรซอ มณี เป็นพระสิทธิสารวินิจฉัย

๓. บุตรซอ สิทธิ

๔. บุตรซอ จรัส เป็นหลวงจรัสการุกรรม ทง ๔ น หม่อมหลวง

แฉล้ม อิศรางกูร ณ อยุธยา เป็นมารคา

นายสุริยาวัธ (สังข์) บุตรพระยาอิสรานภาพ (เอี่ยม) มีบุตรธิดา คือ

๑. อิศาซอ สมาน เป็นภรรยาหลวงเมธินฤปกกร (สควก ขุนนาค)

๒. บุตรซอ สมมาท

๓. อิศาซอ สมัย เป็นภรรยา นายปานจิกก์ เอนกวานิช ทง ๓ นมารคาซอ แม้น

นายกร บุตรพระยาอิสรานภาพ (เอี่ยม) มีบุตร คือ

๑. บุตรซอ ประกอบเกษ

- ๑. บุตรชอเลือน เป็นพระยาอัครราชเสวี
- ๒. บุตรชอจันทร์ (ถึงแก่กรรม) ทั้ง ๓ นมารคาชอเจิม
- ๓. ธิดาชอ เขื่อน เป็นภรรยา นายชม โปษยานนท์
- ๑๐. บุตรชอ ยนต์ เป็นนายแพทย์
- ๑๑. บุตรชอ ยนต์ เป็นข้าราชการกรมศุลกากร
- ๑๒. บุตรชอ ยนต์ เป็นข้าราชการกรมวิทยาศาสตร์
- ๑๓. ธิดาชอ ยนต์ บ.ช.บ. เป็นภรรยา นายบุญประสิทธิ์ นวลแข
- ๑๔. บุตรชอ เเคิม ยกให้เป็นบุตรบุญธรรมของนาง ผิว ยุนนาค
- ๑๕. ธิดาชอ ยนต์ เป็นภรรยา นายศิลาแดง ยุนนาค
- ๑๖. บุตรชอ ยนต์ ทั้ง ๘ นมารคาชอ ยนต์
- ๑๗. ธิดาชอ ยนต์ เป็นภรรยา หลวงจรัสการคุณธรรม บุตรนายราช
จินกา (อรุณ ยุนนาค)
- ๑๘. ธิดาชอ ยนต์
- ๑๙. ธิดาชอ ยนต์ ทั้ง ๓ นมารคาชอ ผิว
- ๒๐. บุตรชอ ยนต์
- ๒๑. ธิดาชอ ยนต์ เป็นภรรยา น.อ. คำนวณ ยุนนาค ร.น.
- ๒๒. ธิดาชอ ยนต์
- ๒๓. บุตรชอ ยนต์
- ๒๔. บุตรชอ ยนต์
- ๒๕. บุตรชอ ยนต์
- ๒๖. ธิดาชอ ยนต์ ทั้ง ๗ นมารคาชอ ยนต์

พระยาประเสนชิตศรีพิสัย (ตัด) บุตรพระยาไพฑูริย์สมบัติ มีบุตรธิดา คือ

- ๑. บุตรชอ ยนต์ เป็น ศาสตราจารย์ กิตติมศักดิ์ แห่งมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์และกรรมการร่างกฎหมาย

๒. บุ^๕ทร^๕ช^๕อ^๕ ๓๓

เป็นนายแพทย์หัวหน้ากองชันสูตรโรคทางแพทย์

กระทรวงสาธารณสุข

๓. อ^๕ศา^๕ช^๕อ^๕ ๓๓

ทั้ง ๓ น^๕ค^๕ณ^๕ห^๕ณ^๕ิง^๕ทร^๕พ^๕ย^๕เป็น^๕ม^๕าร^๕ค^๕า

๔. บุ^๕ทร^๕ช^๕อ^๕ ๓๓

เป็นข้าราชการกระทรวงเกษตร

๕. บุ^๕ทร^๕ช^๕อ^๕ ๓๓

ทั้ง ๓ น^๕ค^๕ณ^๕ห^๕ณ^๕ิง^๕แจ^๕่ม^๕เป็น^๕ม^๕าร^๕ค^๕า

๖. อ^๕ศา^๕ช^๕อ^๕ ๓๓

๗. อ^๕ศา^๕ช^๕อ^๕ ๓๓

๘. อ^๕ศา^๕ช^๕อ^๕ ๓๓

๙. อ^๕ศา^๕ช^๕อ^๕ ๓๓

๑๐. บุ^๕ทร^๕ช^๕อ^๕ ๓๓

ทั้ง ๔ น^๕ม^๕าร^๕ค^๕า^๕ช^๕อ^๕ห^๕ร^๕ิ^๕ม^๕

๑๑. บุ^๕ทร^๕ช^๕อ^๕ ๓๓

๑๒. อ^๕ศา^๕ช^๕อ^๕ ๓๓

ทั้ง ๒ น^๕ม^๕าร^๕ค^๕า^๕ช^๕อ^๕เช^๕ิม^๕

พระยาอัฐมณลาภิบาล (เด่น) บุ^๕ทร^๕พ^๕ระ^๕ยา^๕ไพ^๕บุ^๕ล^๕ย^๕ส^๕ม^๕ข^๕ติ^๕ มี^๕บุ^๕ทร^๕อ^๕ศา^๕ ก^๕อ^๕

๑. บุ^๕ทร^๕ช^๕อ^๕ ๓๓

๒. บุ^๕ทร^๕ช^๕อ^๕ ๓๓

๓. อ^๕ศา^๕ช^๕อ^๕ ๓๓

เป็นภรรยานายสง่า ศรีเพ็ญ

๔. อ^๕ศา^๕ช^๕อ^๕ ๓๓

เป็นภรรยา ร.อ. ประจิม สโรภาส

๕. อ^๕ศา^๕ช^๕อ^๕ ๓๓

๖. บุ^๕ทร^๕ช^๕อ^๕ ๓๓ ๓๓

ทั้ง ๖ น^๕ค^๕ณ^๕ห^๕ณ^๕ิง^๕อ^๕ว^๕ุ^๕ย^๕ุ^๕ย^๕ัน^๕ อ^๕ศา^๕พ^๕ระ^๕ยา^๕ร^๕า^๕ชา^๕น^๕ป^๕ระ^๕

พนัธ (ทุย บุนนาค) เป็นมารดา

๗. อ^๕ศา^๕ช^๕อ^๕ ๓๓

๘. บุ^๕ทร^๕ช^๕อ^๕ ๓๓

๙. บุ^๕ทร^๕ช^๕อ^๕ ๓๓

เป็นข้าราชการกรมโลหกิจ

๑๐. อ^๕ศา^๕ช^๕อ^๕ ๓๓

เป็นภรรยานายเอกกมล แก้วผลึก

๑๑. ชิตาชอ ลำปาง

๑๒. บุตรชอ กวาง

๑๓. ชิตาชอ ไชยา

๑๔. บุตรชอ ประเคียร

พระยาเสถียรธำมณี (ดวง)

บุตรพระยาไพบูลย์สมบัติ มีบุตรชิตา คือ

๑. บุตรชอ เก็กดวง

๒. บุตรชอ เก่งดวง (ถึงแก่กรรม)

๓. ชิตาชอ ดวงแข

๔. ชิตาชอ ดวงวิภา

เป็นภรรยา ม.ล. สมศักดิ์ กำภู ทั้ง ๔ นี้ คุณหญิงลมุน ชิตาพระยาศุภกรณบรรณสาร เป็นมารดา

พระยานิตินัยประสาน (วงศ์)

บุตรพระยาไพบูลย์สมบัติ มีบุตร คือ

๑. บุตรชอพิมล มารดาชอ ดม่อม

คุณทรัพย์ ชิตาพระยาไพบูลย์สมบัติ

เป็นภรรยา นายชลช วนภูติ มีบุตร คือ

๑. บุตรชอ อรรคพล

๒. บุตรชอ ภูมรินทร์

๓. บุตรชอ อภิญา

คุณพร ชิตาพระยาไพบูลย์สมบัติ

เป็นภรรยา นายสุธีร์ คณานุกร มีบุตรชิตา คือ

๑. บุตรชอ วีรสติ

๒. ชิตาชอ สุนทรยา

๓. ชิตาชอ รังวิ

๔. ชิตาชอ (ยังไม่มีชื่อ)

นายศิลาแดง บุตรพระยาไพบูลย์สมบัติ มีบุตร คือ

๑. บุตรชอ ศิวกล

๒. บุตรชอ บุคคลเกษ ทั้ง ๒ น คุณยุคา ธิดาเจ้าพระยาพิชัยญาติ
(กั้น บุนนาค) เป็นมารดา

นายประสานเดือน บุตรพระยาไพบูลย์สมบัติ มีธิดา คือ

๑. ธิดาชอ สุภาควง
๒. ธิดาชอ กวงดาว ทั้ง ๒ นมารดาชอ จงจิตร

นายวาท บุตรพระสรวิทักษ์ (เวก) มีบุตรธิดา คือ

๑. ธิดาชอ เวียน
๒. บุตรชอ วงศ์ ทั้ง ๒ นมารดาชอ มุ่ยเซียง

นายสมมาท บุตรนายสุริยาวัธ (สังข์) มีธิดา คือ

๑. ธิดาชอ ชัชศรี มารดาชอ ปรานี

คุณสมชัย ธิดานายสุริยาวัธ (สังข์) เป็นภรรยา นายปานจิต อเนกวงษ์ มีบุตรคือ

๑. บุตรชอ สุปริษา
- ผู้สยสกุลชน ๖ ทั้งหญิงชาย สายท่านเจ้าคุณอิศรานุภาพ (เอี่ยม) มีบุตรธิดา
นับเป็นชน ๗ (เท่าที่สยทราย) ดังนี้

คุณเสดบ ธิดาเจ้าพระยาพิชัยญาติ เป็นภรรยาพระสุนทรวาจนา

(สุนทร สาลักษณ์) มีธิดา

๑. ธิดาชอ สีกา สาลักษณ์

หลวงเมธินฤปกรณ์ (สดวง บุนนาค) บุตรเจ้าพระยาพิชัยญาติ มีบุตรธิดา ดังนี้

๑. บุตรชอ สมหวัง เป็นข้าราชการกรมตำรวจ
๒. ธิดาชอ ฉายแสง
๓. ธิดาชอ แจรงจันทร์
๔. ธิดาชอ วัฒนนา
๕. บุตรชอ อราพร
๖. บุตรชอ ชจรศักดิ์

ทั้ง ๖ น. คุณสมาน บุณนาค อิกานายสุริยาวุธ เป็นมารดา

คุณสดม ธิดาเจ้าพระยาพิชัยญาติ เป็นภรรยาพระสุนทรวาจนา (สุนทร

สาธกัษณ์) มีบุตร คือ

๑. บุตรชื่อ กุสติก สาธกัษณ์

คุณแสงเดือน ธิดาเจ้าพระยาพิชัยญาติ เป็นภรรยา นายพิชัย บุณนาค มีบุตร

ธิดา คือ

๑. ธิดาชื่อ สุขาวดี

๒. บุตรชื่อ อิศรเกษ

นายคำเดช บุตรเจ้าพระยาพิชัยญาติ มีบุตรธิดา ดังนี้

๑. ธิดาชื่อ พันธุ์ศรี

๒. ธิดาชื่อ สุพรรณิ

๓. บุตรชื่อ เสกาะ

๔. ธิดาชื่อ สุรัสวดี

๕. บุตรชื่อ สุวเกษ

๖. บุตรชื่อ สุรศักดิ์

ทั้ง ๖ น. คุณสุพร ธิดา พ.ท. พระขัติยวงศ์ รัตนโกศล เป็นมารดา

พระยาอิสราธิราชเสวี (เลื่อน บุณนาค) บุตรเจ้าพระยาพิชัยญาติ มีบุตรธิดา ดังนี้

๑. บุตรชื่อ ละล่อง

๒. บุตรชื่อ ละลิว

๓. ธิดาชื่อ ลีลา เป็นภรรยา ร.อ. นายแพทย์ ชัยพร เทพขัติยวงศ์

๔. บุตรชื่อ ลีวละล่อง

๕. บุตรชื่อ ล่องละลิว

ทั้ง ๕ น. คุณหญิงเชย ธิดา พระยาฮาษาพลนิกร เป็นมารดา

- ๖. ธิดาชช ลลิตา
- ๗. บุตรชช ลอยเลอน
- ๘. บุตรชช เลอนลอย ทั้ง ๓ นมารคา ชช พอเหมาะ
- ๙. ธิดาชช ลินคา นมารคาชช ฟิน

คุณเขื่อน ธิดาเจ้าพระยาพิชัยญาติ เป็นภรรยานายชม โขยยานนท์ มีบุตร

ธิดา กงน

- ๑. ธิดาชช ชนาทพิย
- ๒. บุตรชช ชชัยนค

นายแพทยันต์ บุตรเจ้าพระยาพิชัยญาติ มีบุตรธิดากงน

- ๑. ธิดาชช ยาหยศิริเฉลิม
- ๒. บุตรชช อนนค ทั้ง ๒ น คุณเฉลา จำทรงกุล เป็นมารคา
- ๓. ธิดาชช ฟรังชน มารคาชช เอ็มมา
- ๔. บุตรชช อนนค มารคาชช กาหลง

นายยันต์ บุตรเจ้าพระยาพิชัยญาติ มีบุตรธิดากงน

- ๑. ธิดาชช หยาทพิย
- ๒. บุตรชช สิทธิเกษ ทั้ง ๒ น คุณสมสนิท จิตต์ไพศาล เป็นมารคา

นายยศ บุตรเจ้าพระยาพิชัยญาติ มีบุตรกงน

- ๑. บุตรชช เขียมมโนภพ คุณน้อม อักษรานุเคราะห์ เป็นมารคา

คุณยวดี ธิดาเจ้าพระยาพิชัยญาติ เป็นภรรยานายบุญประสิทธิ์ นवलนช มีบุตร

ธิดา กงน

- ๑. ธิดาชช ศิริลักษณ
- ๒. บุตรชช วิโรจน์
- ๓. บุตรชช โมทนา

คุณผดุง ธิดาเจ้าพระยาพิชัยญาติ เป็นภรรยา หลวงจรตการุณกรรม (จรต

ขุนนาค) มีบุตรธิดากงน

๑. ฐิตา^๕ชอ จรินทร์ เป็นแพทย์ศาสตร์บัณฑิต

๒. ฐิตา^๕ชอ สมนคร เป็นพาณิชย์ศาสตร์บัณฑิต

คุณเผด็จ ฐิตาเจ้าพระยาพิชัยญาติ เป็นภรรยาหลวงชัยอัครักษ์ (ชัยแสง

ชูโต) มีบุตรธิดา ดังนี้

๑. บุตรชอ ชูทอง

๒. ฐิตา^๕ชอ สุกข์นิวรรณวิไล ~~ฐิตา^๕ชอ พระวิเทศธรรมลิขิต ร.น.~~

นายเผด็จ บุตรเจ้าพระยาพิชัยญาติ มีบุตรธิดา ดังนี้

๑. ฐิตา^๕ชอ ผกาแก้ว

๒. ฐิตา^๕ชอ ผสกี

๓. ฐิตา^๕ชอ มณีทอง ทั้ง ๓ นี้ คุณผกาโชติกเสถียร เป็นมารดา

คุณกัญญา ฐิตาเจ้าพระยาพิชัยญาติ เป็นภรรยา น.ท. คำนวรงค์ ขุนนาคร ร.น.

มีบุตรธิดา ดังนี้

๑. ฐิตา^๕ชอ สุทธิมณี

๒. ฐิตา^๕ชอ นริรัตน์

๓. บุตรชอ ภูธรการณ

นายเดือน บุตรพระยาประเสนจิต ฯ มีบุตรธิดา ดังนี้

๑. ฐิตา^๕ชอ เกษนฉาย

๒. บุตรชอ เกชา

๓. บุตรชอ ภูษ

๔. บุตรชอ อชวร

ทั้ง ๔ นี้ คุณเยาวมาลย์ ฐิตาพระยาอนุรักษโกษา (ประเวศ อมาตย์กุล) เป็น

มารดา

๕. ฐิตา^๕ชอ ทารา มารดาชอชิงเตระธา

นายเดิน บุตรพระยาอรสุมพลาภิบาล มีบุตรธิดา ดังนี้

๑. อิศาซอ จรินทร์ เป็นแพทย์ศาสตร์บัณฑิต

๒. อิศาซอ สมนศรี เป็นพาณิชศาสตร์บัณฑิต

คุณเผด็จ อิศาเจ้าพระยาพิชัยญาติ เป็นภรรยาหลวงชัชศักรักษ์ (ชัชแสง

ชูโต) มีบุตรธิดา ดังนี้

๑. บุตรชอ ชูทอง

๒. อิศาซอ สกัชนีวรรณวิไล ~~อิสานพ.อ. พระวิมลวิมลรัตน์ ร.น.~~

นายเผดิม บุตรเจ้าพระยาพิชัยญาติ มีบุตรธิดา ดังนี้

๑. อิศาซอ ผกาแก้ว

๒. อิศาซอ ผสกี

๓. อิศาซอ มณีกวง ทั้ง ๓ นี้ คุณผกาภ ไชติกเสถียร เป็นมารดา

คุณกัญญา อิศาเจ้าพระยาพิชัยญาติ เป็นภรรยา น.ท. ศัยนวงศ์ ขุนนาค ร.น.

มีบุตรธิดา ดังนี้

๑. อิศาซอ ชูติมศักดิ์

๒. อิศาซอ นรินทร์

๓. บุตรชอ ภาณุकरण

นายเดือน บุตรพระยาประเสนจิต ฯ มีบุตรธิดา ดังนี้

๑. อิศาซอ เกอนฉาย

๒. บุตรชอ เกษา

๓. บุตรชอ อนุช

๔. บุตรชอ อชรร

ทั้ง ๔ นี้ คุณเยาวมาลย์ อิศาพระยาอนุรักษโกษา (ประเวศ อมาตย์กุล) เป็น

มารดา

๕. อิศาซอ ทารา มารดาชออังเดรธา

นายเดิน บุตรพระยาอรสุมพลาภิบาล มีบุตรธิดา ดังนี้

- ๑. ธิกาชช ยิงลภษณ
- ๒. ธิกาชช ยวงใจ
- ๓. ธิกาชช เขียมจิตต์
- ๔. บตรชช คำเนิน
- ๕. ธิกาชช ครินทร

คุณยีนดี ธิกาพระยาอรสุมพลาภิบาล เป็นภรรยา นายสง่าศรีเพ็ญ มีบุตรธิกา

๕๕
ทองน

- ๑. ธิกาชช สุวรรณ
- ๒. ธิกาชช สชากา
- ๓. ธิกาชช สจิตรา
- ๔. ธิกาชช สุวรรณ์ (ถึงแก่กรรม)
- ๕. ธิกาชช สุรสวดี
- ๖. บตรชช สชากิ
- ๗. บตรชช สเมธิ
- ๘. ธิกาชช รัตนพร

คุณดุริยางค์ ธิกาพระยาอรสุมพลาภิบาล เป็นภรรยา ร.ช. ประจิม สโรภาส

๕๖
มธิกาคช

- ๑. ธิกาชช เข็ญจมา

นายค่อน บุตรพระยาอรสุมพลาภิบาล มีธิดาคช

- ๑. ธิกาชช เววที มารดาชชละม้าย

คุณอิง ธิกาพระยาอรสุมพลาภิบาล เป็นภรรยา นายเชกกมล แก้วผลึก มีบุตรคช

- ๑. บตรชช ขวรมงคล

นายเค็ดดวง บุตรพระยาเสถียรฐาปนกิจ มีบุตรธิดาคช

- ๑. บตรชช นพกล

ผู้สืบสกุลชั้น ๗ สายท่านเจ้าคุณอิศรานุภาพ (เขี่ยม) มีบุตรธิดานับเป็นชั้น ๘

๒๕
กิ่งนี้

นายละล่อง บุตรพระยาอิศราธิราชเสวี (เลื่อน) มีบุตรธิดากิ่งนี้

- ๑. บุตรชื่อ โคมเคศ
- ๒. บุตรชื่อ กลุยกะศ
- ๓. ธิดาชื่อ จุงจิง ทั้ง ๓ นี้นามธิดาชื่อ มัลลิกา โมชการา

คุณถิลา ธิดาพระยาอิศราธิราชเสวี (เลื่อน) เป็นภรรยา ร.อ. นายแพทย์ ชัยพร

เทพย์ญา มีบุตรธิดากิ่งนี้

- ๑. บุตรชื่อ พรชัย
- ๒. ธิดาชื่อ....

นายสมหวัง บุตรหลวงเมธีนปกร (สดวง) มีธิดา คือ

- ๑. ธิดาชื่อคณสนีย์ นามธิดาชื่อ มีวเรือบล

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์การพิมพ์พาณิชย์
วังกระแจะมหาศไทย พระนคร
นายสิน แจ่มคำทำ
ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ค.ศ. ๒๔๗๗

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก
จันทบุรี